National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

B103/C/4/5

National Library Bibliothèque Nationale
JAN 2 1 1982
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number 1089.

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 5 (2829) XXXI aastakäik — Teisipäeval, 19. jaanuaril 1982 — Tuesday, January 19, 1982 — Üksiknumbri hind 50 senti

Poola valitsuse ametnik ütles:

Sõjaseisukord Poolas ei tarvitse lõppeda

Mõningaid märke sõjaseisukorra ranguse pehmenemisest

VARSSAV — Üks Poola sõjaväevalitsuse kõrgem ametnik Jerzy Urban on lükanud rangelt tagasi teated nagu võiks sõjaseisukord 1. veebruaril või mõnel teisel lähemal tähtajal lõppeda ja ütles, et see jääb kehtivaks nii kauaks kui see vajalikuks osutub.

Poola ajalehe „Zycie Warszawy" esindajale vastati sellekohase küsimuse peale, et sõjaseadus on kehtiv lihtsalt nii kaua kui see „fataalne fenomeen", mis kutsus esile sõjaseisukorra väljakuulutamise, on kadunud. Varem oli peaministri abi Miecysław Rakowski öelnud Varssavis, et sõjaseisukord lõpetatakse nädalate jooksul.

Urban ei öelnud lähemalt, mis ta mõtles „fataalse fenomeeni" all, aga arvatakse,

et ta kordas ametlikku vaadet, et Solidaarsuse äärmuslased ja mitmesugused dissidentide grupid plaanitsevad kokkupõrkeid ametivõimudega.

Varssavi Solidaarsuse juht Zbigniew Bajak, kõrgeim ametiühingu tegelane, kes on vangistamata ütles, et ametiühing jätkab oma tegevust põranda all ja on ettevalmistatud pikemaks võitluseks demokraatia eest sõjalise diktaatorluse vastu. Ta nimetas võitluse laadi siiski passiivseks vastupanuks ja lisas, et praegune olukord Poolas toetub väga palju terrorismile millele ees tal on hirm.

Vaatamata Urbani rangeile märkusile, oli möödunud nädalalõpul märgata „sulailma" tunnuseid.

Varssavi suurim päevaleht „Zycie Warszawy" ilmus esmakordselt pärast 13. detsembrit. Varssavi raadio võis jälle edasi anda katoliiklikku jumalateenistust.

Avatud olid kinod ja osa ülikoolidest avasid klasse mitmel pool Poolas. Ka mainisid valitsuse esindajad, et tehakse uusi muudatusi toiduhindade mitmekordseks tõstmise plaanides.

Poolale on saadetud välisriikidest abi. Kanada Punane Rist saatis $275.000 väärtuses ravimeid, mille järele on Poolas suur vajadus, eriti just antibiootikume mitmesuguste nakkushaiguste vastu.

Toronto Ülikooli Balti kuu viimaseks ürituseks oli Balti kontsert, kus üheks eestlaste poolseks esinejaks oli „Jaaniku" grupp, esitades eestlaste pulmakombeid. Pildil esinejad koos korraldajatega, vasakult Kaarin Maimets, Talvi Maimets, Toronto Ülikooli Community Relation direktor Marvi Ricker, Eesti Kunstide Keskuse president Stella Kerson, Leena Tiisman, Tiina Norheim ja Ilo Maimets-Müllerbeck.
Foto: Vaba Eestlane

Kanada kaitseminister ütleb:

N. Liidu tugevus on ohuks rahule

OTTAWA — Varssavi pakti riikide „kahurid-enne-võid" poliitika on põhjustanud hirmutava tuuma- ja konventsionaalsete relvade tasakaalutuse üle läänemaailma, ütles Kanada kaitseminister Gilles Lamontagne.

Tuumasõda võiks aga puhkeda siis, kui N. Liit saab omale kindla veendumuse, et tal on olemas sõja võitmiseks vajalik jõud või tehnoloogiliseks läbimurdeks küllaldane ülekaal. Lamontagne pahaendeline ennustus avaldati möödunud nädalal Kanada strateegilise olukorra kokkuvõttes.

Kokkuvõtte pealkirjaks on „Canada and the World in 1981", kus öeldi,

et N. Liit on pidevalt väljakutsel läänemaailmale, isegi siis kui mingi koostöövorm leitakse.

N. Liidu edu võiks siiski vähendada internatsionaalne surve ja rahulolematus.

Täiemõõtmeline tuumasõda USA ja N. Liidu vahel oleks suurimaks ohuks Kanadale, kuigi tõenäoliselt seda ei tohiks juhtuda nii kaua, kui mõlemad suurvõimud jäävad veendunuks, et see sõda võiks olla ka nende eneste häving.

Siiski on N. Liidu sõjaline tugevus nii hämmastav kui ka alarmeeriv, ütles kaitseminister kaitsekonverentsist osavõtjaile.

Kui läänemaailm vähendas detente ajal oma sõjalist tugevust, toimis N. Liit vastupidiselt, seda veelgi enam tugevdades ja suurendades, ning ületades NATO liitunute väejõud.

Raske lennuõnnetus Washingtonis

WASHINGTON — Raske lennuõnnetus nõudis Washingtonis 78 inimelu, kui Boeing 737 sattus tõusul lumetormi Washington National lennuväljal ega suutnud saavutada tõusuks vajalikku kiirust. Lennuk põrkas vastu Potomac jõe silda ning langes selle kõrvale jõkke. Ainult mõned suudeti jäisest veest välja tuua. Täpseid põhjusi lennuõnnetuseks pole veel teada, arvatakse, et lennuk oli jäast kattunud ja liiga raske tõusuks, kuigi see mõnikümmend minutit varem oli jäast puhastatud.

Postistreik välditud

OTTAWA — Kanadat ähvardanud postistreik on õnnelikult välditud sama retsepti järgi nagu kõik muudki riigitööliste nõuded. Kanada 23.000 kirjakandjad nõustusid 2-aastase lepinguga, mis tõstab nende tunnitasu $10.40-lt $11.19-le. Sellele lisandub veel elukalliduse lisamaks, kui inflatsioon on üle 12% ja naistel 17-nädalane sünnituspuhkus.

Peaminister Trudeau Mehhikos

MEXICO CITY — Kanada peaminister Pierre Trudeau külastas Mehhikot edutamaks juba varemaltki elavat kaubavahetust kahe riigi vahel, kuid katsudes just mõjutada Mehhiko valitsust Kanada Candu-reaktori ostmiseks. Kolmepäevasel visiidil jätkasid riigipead kunagise põhja-lõuna konverentsi järelmõtteid. Kanada rangete tingimuste tõttu pole saadud oma reaktoreid müüa pärast 1978. aastat, kui India arendas selle kõrvale oma tuumapommi. Kanadal tuleb sel alal tugevasti võistelda Prantsusmaa, USA ja Lääne-Saksamaaga.

Venelased sekkuvad Soome presidendivalimisse

HELSINGI — N. Liidu kommunistliku partei häälekandja Pravda kirjutas 6. jaanuaril oma rahulolematusest Soome presidendivalimiste eeloleva olukorra kohta. Ajaleht väitis, et president Kekkose poliitikat oponeeriv lainetus on levinud ka keskerakonda.

Pravda uus Helsingi kirjasaatja Mihail Kostikov ütles, et Soome elab praegu „raskes ajajärgus", samaniimeliselt pealkirjastatud artiklis, kus oli selgesti märgata rahulolematust selle üle, et Ahti Karjalaisen oli kõrvale lükatud presidendi kandidaadi võistluses.

Ajakirjanik kirjutab, et kõik kandidaadid on oma valimisvõistluse kõnedes kinnitanud end järgnevat Paasikivi-Kekkose liinile,

„aga kui vaadata valimiskampaaniat lähemalt, siis ei saa nägemata jätta muudki".

President Kekkose poliitiliselt areenilt taandumisele järgnenud raskes olukorras on tema poliitikale alati opositsioonis olnud jõud muutunud märgatavamalt aktiivsemaks".

Pravda teatel „paljud soome informatsioonivahendid" kirjutavad, et ka Kekkose vanas parteis, keskparteis, on ilmnenud erisugune Kekkose vastane lainetus". See ilmnes partei viimasel parteikonverentsil, kus Johannes Virolainen tuli suure häälteenamusega keskpartei juhiks, jättes kõrvale N. Liidu soosiku Ahti Karjalaise.

Pravda arvates on Soomes juba kauemat aega olnud käimas hästi koordineeritud kampaania,

mille eesmärgiks on „takistada Kekkose poliitika kõige ustavamal järgnejal presidendi kandidaadiks pääseda."

Artiklist väljendus ka N. Liidu kompartei pahameel Soome kommunistliku partei kandidaadivalimise üle. Selles nimetatakse kõiki de parteide kandidaate ja öeldakse lõpuks, et Soome Kommunistliku Partei rahvademokraatlik haru oli valinud kandidaadiks haridusministri Kalevi Kivistö, aga kusagil ei mainita, et Kivistö oli ka Soome Kommunistliku Partei kandidaadiks. Kivistöle olid vastu olnud soome kommunistide nn. „taistolaiste" grupp ja N. Liidu kommunistlik partei.

Kekkose vastase kampaaniaga seoses nimetab Pravda Elinkeinoelämän Valtuuskunna EVA-t, mis nende kuulmiste järele koordineerib seda kampaaniat ja väidab, et see „teenib imperialistlike läänerii kide monopole".

EVA juhatajaks on Max Jakobson, kelle raamatust „Vette joonistatud kriips" luges Pravda soomlasile sisendatavat õhutust lahkumaks senisest välispoliitilisest liinist.

Ajalehe artiklis ei arvestata ega ülistata peakandidaate, kahe suurema partei kandidaati Mauno Koivistot ja Harri Holkerit. Kui Soome president tuleks valimisele rahvahääletusega, oleks praeguse peaministri Mauno Koivisto võit kindel, aga valijameeste kaudu tehtaval valimistel võivad üllatusi tulla.

Jordaania läänekallast ei annekteerita

JERUUSALEMM — Iisraeli ametivõimud on teatanud, et kartus nagu võiks Iisrael ka Jordaania läänekalda Iisraeliga liita, on aluseta, kuna pole olemas sellekohaseid plaane. Iisrael andis oma seletuse pärast president Ronald Reagani hoiatust, et selline Iisraeli samm võiks lõpetada rahupüüdluste arengu Kesk-Idas ja oleks tõsiseks eksituseks.

Iisraeli välisminister Yitzhak Shamir on öelnud, et Iisraelil on teatud plaanid läänekaldal asuvate Juuda ja Samaaria maadega, kuid selles pole ettenähtud nende annekteerimist Iisraeliga. Need „teatud plaanid" olevat 1978. a. Camp Davidil sõlmitud Iisraeli ja Egiptuse rahukokkuleppe juures märgitud palestiinlastele autonoomia andmine. Edaspidised läbirääkimised palestiinlastele autonoomia andmiseks pole seni mingisuguseid edusamme teinud,

kuna Iisrael on jäänud oma 1979. a. avaldatud tingimuste juurde, mis näeb ette palestiinlastele väga piiratud omavalitsuse andmist.

Pärast Gola kõrgendiku annekteerimist on läänekaldal asuvad palestiinlased avaldanud kartust, et sama võiks juhtuda ka läänekalda maa-aladega.

USA, mida sageli on vaadeldud kui Iisraelile kuulekat kaaslast, on viimaste Iisraeli sammude puhul pidanud neid hukka mõistma ja öelnud, et nad oleksid rõõmsad, kui Iisrael oma autonoomia läbirääkimistega kiirustaks. Välisminister Shamir on keeldunud siiski uute kontsessioonide tegemisest.

Pommiplahvatus Poola kommunistliku peakorteri juures

VARSSAV — Poola sõjaseisukorras oli möödunud nädalal märgatavamaks vahejuhtumiks pommiplahvatus Poola Kommunistliku partei peakorteri lähedal. Esimene pommiplahvatus neljanädalalise sõjaseisukorra ajal purustas telefonikioski, lähedal asuva kohviku ja kaks autot said vigastada.

Vaatlejad arvavad, et pommiatakk oli seotud opositsiooniga sõjaseisukorra vastu, aga nad ei usu, et tegevuse lõpetanud Solidaarsus võiks selle eest olla vastutav.

Solidaarsuse juht Poznas, 39-aastane Zdislaw Rozwalwk ütles välisajakirjanikele antud pressikonverentsil,

et temapoolne sõjaväevalitsuse samme toetavale dokumendile alla kirjutamine oli tehtud surve tõttu.

Poznani prokurör oli seda väidet kuuldes ülimalt hämmastunud.

Päev hiljem pidi Rozwalak raadio kaudu seletama, et ta siiski eitab, et allakirjutamine toimus surve tõttu, märkides, et ta ei olnud mõelnud just, et teda sunniti julgeolekujõudude poolt, vaid et ta kartis enese vangistamist.

POP-KONTSERT

pühapäeval, 24. jaanuaril 1982 kell 3.00 p.l.

Toronto Eesti Majas, 958 Broadview Avenue

TORONTO EESTI MEESKOOR — TORONTO SOOME MEESKOOR

Pääsmed — $6,00; pensionäridele ja õpilastele — $4,00; saadaval koorilliikmetelt ja kohapeal.

A New Horizon Program

wintario

14. jaanuaril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud piletile nr. 679817. $10.000 võtsid piletid nr. 494630 ja 054430, $1000 — 01229, $100 — 5264, $10 — 385, $50 — segajärjekorras olevad numbrid 658608 ja tasuta piletiraamatu nr. 84.

EVA

Laupäeval, 23. jaanuaril 1982 kell 7.00 õhtul
Toronto Eesti Maja suures saalis toimub
T.E.V.Ü. 29. AASTAPÄEVA TÄHISTAMINE

Esinevad: sopran Tamara Norheim, Aksel Salumets kõnega ja „Ritmika" võimlejad. Tantsuks G. Iltali orkester.

EINELAUD — BAAR — LOTERII.

Ettetellimine: Ü. Tamre — 491-7998 — Pääse $7.00

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1982 aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht – tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7

TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $15.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.,
135 Tecumseth St., Toronto, Ont. M6J 2H2

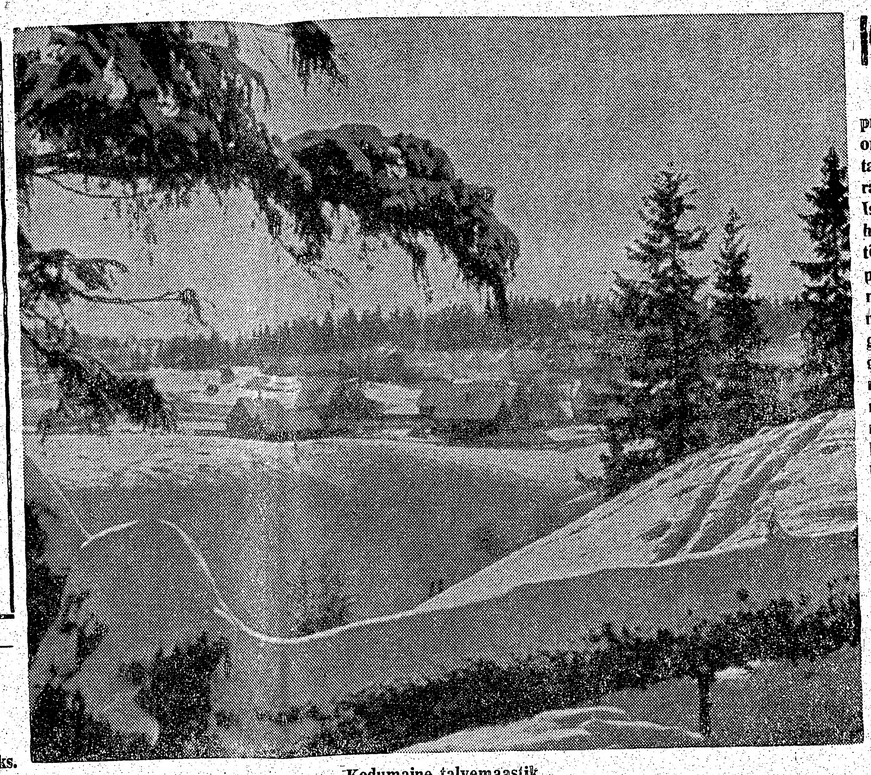

Kodumaine talvemaastik.

Asehalduri mured

Selliste meeste elu, nagu seda on Eestimaa Kommunistliku Partei peasekretär ja Kremli asehaldur Eestis Karl Vaino, ei ole kerge. Nad peavad pidevalt Moskva poole kummardama, sealse diktaatori „suurt tarkust" ja „riigimehelikke võimeid" ülistama ning kommunistliku rezhiimi all vaesustunud ja nälga kannatava vene rahva huvides eestlased mitmekordse energiaga ja suurte pingutustega tööle rakendama. Karl Vaino raskemateks päevadeks on alati Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumid ehk täiskogu istungid, kus ta peab aru andma, kuidas eesti rahvs on suutnud täita „üleliidulise" partei poolt peale pandud töönorme ja sundkohustusi, millised plaanid ja ettekirjutused on jäänud täitmata ja millistes sektorites tuleks rahvast rohkem pingutada ja pigistada.

Tavaliselt ei suuda rahvas kunagi täita kõiki Moskva nõudmisi ja siin ja seal jääb üsna palju vajaka. Need puudujäägid ei ole tingitud eesti rahva madalast töövõimest, vaid peamiselt kõrgele kruvitud normidest ja inimloomu vastasest kommunistlikust süsteemist, mis röövib inimestelt algatusvõime ja töötahte ja kujundab neist individuaalse näo kaotanud riigimoonakad.

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumitel peetud Karl Vaino kõnedest võib järeldada, et tema sõnavõtt teenib kahte ülesannet — ühest küljest noomib ta eesti rahvast ja kohalikke parteitegelasi plaanitäitmises esinevate puudujääkide eest, kuid teisest küljest annab ta edasi ka Moskva partei keskkomitee ja poliitbüroo uusi käske ja korraldusi, eriti nendes majandusalade sektorites, kus suure Venemaa käsi käib väga halvasti ja ta peab sageli kätt ka lääne poole sirutama, et oma surmale mõistetud süsteemile elupäevade pikendamiseks toetust ja armuandeid välja nuruda.

Viimane Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenum peeti Tallinnas möödunud aasta lõpul — 30. novembril. Praktiliselt oli see varem Moskvas peetud N. Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumi otsuste ja partei keskkomitee peasekretäri Leonid Brezhnevi kõne vastukajaks ning kõigi Moskvas tehtud otsuste truualamlikuks heakskiitmiseks. Ehkki Tallinna pleenumil esitatud Karl Vaino kõne oli koostatud oma kindla standardi järele — esmajoones suured kiidulaulud Brezhnevi geniaalsusele ning Moskva uutele suundadele ja programmidele ja teiseks eesti majanduselu vaatluse alla võtmine — kostsid sellest sõnavõtust siiski läbi kurvad ja murelikud toonid ning uued nõudmised eesti rahvalt veelgi suurema tööpanuse välja pigistamiseks, seda eriti põllumajanduses, mis on teatavasti oma ummikusse jooksnud kolhoosimajandusega Moskva suuremaks murelapseks.

Kõneledes põllumajandusest mainis Vaino, et „meie vabariigi jaoks on kavandatava kõrge tempo tagamine selles majandusharus saanud pakiliseks vajaduseks. Seda enam, et viiesaastaku algus kujunes põllumajanduses ebasoodsaks. Käesoleva aasta suvi ja sügis olid pingelised. Põlluharijatel tuli saagi pärast võidelda sagedaste vihmade käes jaheda ilmaga ja liigniisketel põldudel. Maatöötajate suurte jõupingutuste hinnaga ja linlaste aktiivsel kaasabil saadi paljudest raskustest jagu ja saak koristati põldudelt, kuid teravilja ja kartulit ei saadud siiski nii palju kui oli kavandatud."

Puudutades karjamajandust, väitis parteijuht, et nüüd tuleb eestlastel tõsiselt töötada, et tagada loomade normaalne ületalvepidamine. Omatoodetud sööta on vähem kui enne, mis tähendab Vaino arvates seda, et olukord loomakasvatuses alanud talveperioodil kujuneb pingeliseks.

Nagu eeltoodust nähtub, ajab Vaino põllumajanduse allakäigus peasüü halbadele ilmastikuoludele, kuid kõrvuti sellega toob ta esile ka muid tegureid, märkides, et negatiivset osa on etendanud ka möödalaskmised söödabaaside arengusuundade määramisel ning organiseerimisoskuse ja sihikindluse puudus nii loomakui taimekasvatuses. Suuri puudusi on esinenud ka toiduainete ümbertöötamisel, transporteerimisel ja elanikele kättetoimetamisel. Puudutades neid väärnähteid, mainib Vaino, et elanike varustamisel lihaga, piimaga, kartulitega ja köögiviljaga on olnud raskusi. Kasutades vana tuntud võtet, ajab K. Vaino siin süü vastavate ministeeriumide ja partei allorganite kaela, märkides, et „ministeeriumid ja ametkonnad peavad põhjalikult parandama oma tööd ja täpsemalt koordineerima ametkondliku alluvusega organisatsioonide tegevust. Partei ja nõukogude organid on kohustatud operatiivselt ja teravalt reageerima vähimatelegi puudustele kauplemises toiduainetega."

K. Vaino ei ütle oma sigri-migri kõnes otseselt välja, et Eestis valitseb suur toiduainete nappus, kuid ta tarvitab toitlustamise olukorda iseloomustades mitmel korral sõna „pingeline". See väljendus tähendab tegelikult nii suurt toiduainete puudust, et eesti rahvas on praegu näljaohu piiril. Saabunud andmete põhjal on Eestis isegi nii suur kartulite puudus, et maismaa inimesed käivad Hiiumaalt kartuleid otsimas.

Kui kogu Vaino kõne oli üks pikk teoreetiline keerutamine ning Brezhnevi ja teiste Moskva tegelaste kiitmine, siis ometi leidus seal üks kärbe, mis tabas otse naela pea piht ja näitas, miks viljakandval Venemaal ja Eestis ei ole enam süüa. Need omast kohast prohvetlikud laused kõlasid järgmiselt: „Me peame ka edaspidi pöörama suurt tähelepanu isiklike majapidamiste arendamisele. See on hea vahend olukorra parandamiseks elanike varustamisel piimaga ja lihatoodetega."

Nii-siis — punased on trampinud pikki aastaid oma marksistlike teooriate põhjatus soos ja tulevad lõppude-lõpuks olukorra päästmiseks ikkagi tagasi iseseisva põllumajapidamise juurde, mille nad likvideerisid põllumeeste seisuse hävitamisega orjalaagrites.

K. A.

„Kui täiendavad väekoondised tulid..."

Nõukogude eesti ajaloolase raskused „revolutsioonile" näo andmisel

1980. aastal ilmus kodumaal nõukogude ajaloolase Olaf Kuuli kirjutatud raamat „Revolutsioon Eestis 1940" (Tallinn, 1980, Eesti Raamat, 225 lk., 145 pilti). Ajaloolasel on ilmseid raskusi olnud eestlaste osa esiletoomisel oma „revolutsioonilises tegevuses", mis oli ju puhtakujuline venelaste vallutamisakt. Autori ajalooline fantaasia on siiski niivõrd huvipakkuv ja oluline teadmaks Eesti ajaloovõltsimise arengulugu, et „Vaba eestlane" annab prof. Rein Taagepera kriitilise kokkuvõtte ka oma lugejaile.

Vähe on sangaritöid, mis suudaksid üle pakkuda 133-liikmelise Eestimaa Kommunistliku Partei (EKP) saavutuse ses klassikalise eepose taasjutustuses. Paljakäsi nagu Herakles kägistades Nemea lõvi, haaras EKP üheainsa päeva veretute meeleavaldustega võimu kümmet tuhandet sõdurit kamandavalt valitsuselt. Kreeka sangarite kombel nautis ka EPK mõnede kõrgemate jõudude soosingut. Nagu saja tuhande üle terve Eesti laotunud vene sõduri oma. Taolised lavasätted on Kuuli teoses hoolikalt paigutatud kulisside taha. Miks rikkuda toredat muinsjuttu tüütava tehnilisusega?

Legendi põhijooned on haritud publikule tuntud ega vaja kordamist. Huvi pakuvad seigad, mida raamat lisab eelnevaile tihti üldsõnalisile variandele. Nii saab selgitust poliitvangide erv erinevail ajajärgel. Eesti Vabariigis paistis neid a. 1937 olevat kuni 250. „Soov vabastada vangis istuvad vapsid" ergutas Kuuli arvates (lk. 36) valitsust amnesteerima a. 1938 „ligi paarsada poliitvangi", kelledest enamus (104) vangi) olid kommunistid või nende poolehoidjad. Üsna narr kulude-kasude suhe, kui ajendiks oli vapside vabastamine!

Otse enne kommunistide võimuhaaret juunis 1940 oli vangis vaid veel 43 väidetavalt poliitilist vangi: 30 vabastati võimuhaarde ajal Tallinnas ja 13 mujal Eestis, ent huvitaval kombel kuulus ainult kolm neist EKP-sse (lk. 80 ja 47).

Needki olid nii väiksed vennad, et kaks neist (Kristjan Seaver ja Alfred Sein) ei esine ENE registris ega ka vaadeldava teose edaspidiseil leheküljil. Raamat loeb poliitvangide hulka ka ostetavad hinged Nikolai Trankman (n) (lk. 107), kes müüs venelastele Narva kindlustuste plaanid.

Poliitvangide arv Eestis ei langenud päevakski nullile, sest juba 21. juunil asusid kommunistid vangistama seniseid politsei-ametnikke (lk. 80). Autor väidab, et „esimesel kuul ei toimunud kodanlike tegelaste ulatuslikumaid arreteerimisi" (lk. 119), aga ta dokumentatsioon jääb lünklikuks: ainult 27 isikut olevat karistatud rahatrahvi (kuni 3000 krooni), aresti („kuni 90 päeva") või elukohast väljasaatmisega, 28. juunist kuni 20. juulini. „Väljasaatmine" näib katvat ainult Eesti piires pagendatuid, jättes

lahtiseks Venemaale toimetatute arvu.

Kuuli lause jätab hoolikalt jutust välja esimese nädala pärast 21 juuni võimuhaaret — ajal, mil ulatuslikum arestilaine võis toimuda.

Ei ütle ta ka, mida juhtus hiljem „kuni 90 päeva" arreteerituile ja pärast 20. juulit vallandatud ametnikele ja paljudele muile kodanikele.

Kindral Laidoneri vallandamine näiteks on mainitud (lk. 120 ja 198), ent tema küüditamine Venemaale pole. Kuni täielikumad andmed (ja terminite definitsioonid) avaldatakse, annavad Kuuli hoolikalt lünklikud andmed paratamatult pildi, et täielikud arvud on uue rezhiimi seisukohast ebamugavad: repressiivsuse poolest muutus kommunistlik kord kiiresti kaugelt „fashistlikumaks" kui seda oli eelnev Pätsi pool-demokraatlik valitsus.

Fashismist rääkides — raamatu ülevaatlik sündmuste kroonika 1939—40 mainib Saksamaad 9 korral, ja 8 juhul neist leidub lauses omadussõna „fashistlik" või „hitlerlik" (lk. 195—197). Ainsaks erandiks on 23. augusti sissekanne: „NSV Liidu ja Saksamaa vahel sõlmiti mittekallaletungi leping". Eesti mittekallaletungileping aga sõlmiti „fashistliku Saksamaaga". Täiesti õige: kui ainult üks pooltest on fashistlik, on mõtet seda rõhutada, muidu aga mitte.

Autori poolt selgitamata põhjusil ei olnud EKP-l 1938. a. alul üldsegi juhtivat keskust ja ühendus Komiterniga oli katkenud (lk. 37).

Mõned a. 1938 amnesteeritud vangid asutasid „Ilegaalse Büroo." Selle sekretäri Hendrik Allikut iseloomustab teos „halastamatult sallimatuna" ja „kompromissitu vihaga" (lk. 37).

Sügisel 1939 tõusis EKP aktiivsus (lk. 39), ilma et teos sidet näeks N. Liidu sõjaväebaaside rajamisega Eestis. Nonde „piiratud väekontingentide" (lk. 32) arvu ei täpsustata. Udune väljend on just sama, millist N. Liidu ajakirjandus praegu tarvitab Afganistani puhul.

Aprillis 1938 muutusid EKP liikmed isegi nii ebatüüpiliselt tegevaks, et jagasid välja tervelt tuhat eksemplari põrandaalust „Kommunisti", mis sisaldas ühe üleskutse ja kaks artiklit (lk. 39 ja 43—45). Raamatust jääb ebaselgeks, miks end rohkem ei liigutatud, kuna repressioon oli piiratud: EKP liige Voldemar Jaanus ja neli muud äärmus-vasaklast valiti isegi Riigivolikokku, ja rezhiim lubas neil oma kohtadele asuda (lk. 35 ja 41). Aprillis ja mais karistati 29 isikut subversiivse tegevuse pärast rahatrahvi, aresti või elukohast väljasaatmisega (lk. 67), ent raamat ei anna eraldi arve leebema ja rangema karistusmäära kohta. Ei ole ka seletatud, miks „Kommunisti" enam Eestis ei trükitud peale a. 1931 ja miks 1938 isegi trükkimine Skandinaavias lakkas (lk. 43).

EKP liikmete arv juunis 1940 on paljudes N. Liidu allikates antud kui „umbes 150", ent viimasel ajal on käibele ilmunud veelgi madalam määr 133. Kuuli raamatu suureks teeneks on selle arvu päritolu ja tähenduse selgitamine (lk. 47—51).

Paistab, et peale 1938. a. amnestiat oli EKP-l kõigest 105 liiget. Hiljem naasis kuus liiget välismaalt ja 22 värvati Eestis.

Lisaks neile 133-le liikmele (ainult kolm neist vangis) oli EKP raamatu väitel enda ümber koondanud „sajad" (lk. 50) muud aktivistid. Jajah: sajad, mitte tuhanded. EKP oli nii vähearvuline, et kohalikke parteikomiteesid oli vaid neli, kõik loodud alles a. 1938—39 (lk 46). Rohkem neid 1940. a. juuniks juurde ei tulnudki. Sisetülid loitsid kõrgele endiste vangide ja Karl Säre vahel, kes a. 1938 naasis Skandinaaviast Komiterni juhistega (lk. 42—46). Taoline oli tolle partei suurus, üksmeel ja energia-tase, milline juunis 1940 teostanuvat revolutsiooni.

Esimene samm toimus 15. juunil, kui kommunistid ajasid mõõdukad juhid välja Tallinna Ühise Haigekassa juhatusest (lk. 67) just samal päeval, mil „täiendavad Nõukogude väekoondised" saabusid Leedu territooriumile (lk. 69) raamatus täpsustamata arvul. N. Liidu ultimaatumid Lätile ja Eestile esitati 16. juunil.

17. juuni varahommikul saabusid Eestisse täiendavad Punaarmee väekoondised" (lk. 70) ja kohe pärast seda sündmust asus EKP vapralt korraldama koos-, olekuid.

19. juunil saabus N. Liidu poliitbüroo liige Zhdanov Tallinna,, et kontrollida NSV Liidu ja Eesti valitsuse vahelise kokkuleppe täitmise käiku" — aga see on raamatus vaid hilisemaks juhuslikuks allmärkmeks (lk. 79). Alles palju hiljem mööndatakse tekstis, et „muidugi aitas esimese sotsialismiriigi väeosade viibimine Eesti territooriumil oluliselt kaasa" (lk. 87) EKP võimuhaardele, tehes võimatuks Eesti valitsuse vastusammud. Et mõnel pool „esinesid miitingutel ka Nõukogude armee esindajad", on omaks võetud (lk. 88), aga teos ei maini ega aruta pealtnägijate (ja fotode) kinnitust, et mõned võõra armee esindajad tulid miitingule soomusautodes.

(Järg lk. 7)

Kommentaarid

Need tuhat dollarit, mis USA presidendi nõuandja Richard Allen oma kätte unustas, polé üksnes talle isiklikult, vaid kogu ameerika rahvale mõneti mõju avaldavad. Isiklikult pidi ta oma kõrgelt kohalt, *kuigi puhtaks* pestuna, tagasi tõmbuma. Ameerika Ühendriikide presidendile aga sai nõuandjaks mees, kes varem Senati uurimiskomisjonis mitte oma ülesannete kõrgusel ei leitud olevat. Maailma geopoliitika oli talle kaunis ähmane ja võõras aine. Praegu küsivad maailma ajakirjanikud, kuidas ta nüüd sobib sellele tööle, kus ta alles aasta tagasi leiti nõrk olevat? Üheks põhjalikumaks analüüsiks on Toronto ajalehes „Star" avaldatud juhtkiri, mis täiesti õigustatult küsib: „Kes annab nõu nõuandjale?"

Kui William Clarki karjäärist võib mingit moraali leida, siis on see õpetus, et ükski ebaõnnestumine ja läbikukkumine ei tähenda senikaua kui mehel on häid sõpru.

Clark kukkus läbi ülikoolis õigusteadust õppides. Aga kui Ronald Reagan oli Kalifornia kuberner, ta määras Clarki osariigi ülemkohtusse selle peale vaatamata, et Clark polnud õpinguid lõpetanud. Clark oli varem töötanud kuberneri kantseleis ja hakanud Reaganile meeldima.

Kui Reagan sai presidendiks, tõi ta Clarki Washingtoni ja teatas, et Clark on tema valik välisministri abi kohale, number kaks mees Alexander Haigile. Clarki esinemine Senati võõrriikide suhete komitees, vastates senaatorite küsimustele, jättis siiski sünge tulemuse. Clark pihtis, et ta ei võinud nimetada Lõuna-Aafrika või Zimbabwe presidentide nimesid, et ei teadnud midagi USA tuumapoliitikast Euroopas ja ta ei teadnud USA välispoliitilisi tulipunkte N. Liidu vastu. Mõned asjad mida ta teadis pärinesid Time ja Newsweek Magazine lugemisest.

Võõrriikide juhid olid kohkunud, aga Senat määras Clarki sellele kohale igal juhul, kuna president Reagan soovis seda.

Nüüd on president nimetanud Clarki Richard Alleni asendajaks rahvusliku julgeoleku peanõuandjana. Kui Reagan järgneb eelmiste presidentide eeskujule, saab Clark peamiseks välisasjade usaldusmeheks ja valgustab igal hommikul presidenti maailma olukorrast. Järeldades kui vähe ta tunneb maailma, peaksid need olema lühimad rapordid Valge Maja ajaloos.

President Reagan pole ise eriti silmapaistev välispoliitikas, sellepärast on natuke hirmutav mõelda, et ta hakkab saama nõuandeid neis asjus mehelt, kes teab veelgi vähem.

Selles küsimuses on siiski palju inspireerivat, näidates Clarki suuri väljavaateid, kus täielik võimete puudumine võib tõsta teda nii kaugele, et ta tuleviku karjäär on praeguse presidendi ametiajal täiesti piiramatu.

Aga praegusel silmapilgul maailmapoliitikat vaadeldes on sageli küsitud, miks on riigijuhtide kohtadel nii palju väga väheste võimetega mehi ja ometi läheb maailma elu edasi. Küllap ka Valges Majas.

★

Kõigist majanduslikus kitsikuses olijaist kurdavad oma raskusi kuuldavamalt nii USA kui ka Kanada autotöölised. Rohked vallandamised ja müükide vähendamine on põhjustanud murelikke tuleviku väljavaateid. Alanud uute ametiühingute kollektiivlepingute sõlmimisel on murelikud nii tööandjad kui ka töölised ise, otsides võimalusi sisemaise autotoodangu elustamiseks.

Kanadas suurenes importautode müük möödunud aastal rohkem kui 35%. Kokku müüdi 245.399 imporditud autot võrreldes eelmise aasta 179.713-ga. Importautode hulka kuuluvad jaapanlaste Honda, Toyota, Mazda, Datsun, Subaru, sakslaste Volkswagen, BMW, Mercedes-Benz, inglaste Jaguar, Rover ja Triumph, itaallaste Fiat, prantslaste Peugeot, rootslaste Saab ja venelaste Lada. Neist esikohal on Honda 63.483 sõidukiga, kuigi alles eelmisel aastal neid müüdi 46.845. Mazda peaaegu kabekordistas oma müüki. Volkswagen on müügi poolest viiendal kohal, kuid ka see müük on suurenenud.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

23. ja 24. jaan.
dr. J. Marley, tel. 921-7777

30. ja 31. jaan.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Eesti Abistamiskomitee hoolduskodu „Ehatare" avamisel avaldati kauaaegse töö eest tänu EAK juhatusliikmele Julie Hermale. Pildil vasakult EAK esimees Alfred Sepa, lilleneiu Maimu Nõmmik, Julie Herma ja praosti k.t. Tõnis Nõmmik. Vaba Eestlane

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

USA-s on üldine suund umbes samasugune ja seistakse probleemi ees kuidas vabakaubanduslikus majandussüsteemis importautode müüki tõkestada. Üks USA autotööliste ametiühingu ökonomist on leidnud idee: maksku kesvalitsus igale kümneaastase auto omanikule $250 ja auto kasutatakse vanarauaks. Selle sammuga saaksid autotööstused jälle tööd. Riigile läheks 4 miljoni auto vanarauaks ostmine maksma üks miljard dollarit aastas. Aga kes ütleb, et vanast autost lahti saaja ostaks järgmiseks USA auto. Sama mees aga ütles, et kui autotööstuse kriisile lahendust ei leita võivad sellel olla katastrofaalsed tagajärjed.

Kuna samal ajal importautode müük arvukalt suureneb, siis järelikult püsib ka praegu ameerikaste ostuvajadus, kuid see täidetakse võõrriigi toodanguga. Miks on usaldus oma maa autode vastu nii madalaks laskunud, sellele on väga vähe tähelepanu antud. Varem põhjendati importautode ostu nende ökonoomsusega. Nüüd on sama ökonoomseid autosid valmistatud ka siin mandril. Aga siinne autotööstus on nagu alati sundasendis ja reageerib alles siis, kui ta on juba märgatavalt kaotanud. Sel ajal kui teised riigid teevad kiireid uuendusi, hoiab ameerika autotööstus kinni veel omaseks saanust, väljaarvatud välised mudeliuuendused, mis on moeasjad.

Kanada esimene auto, mis töötab nii bensiini kui ka propaaniga, on venelaste Lada, mida siin esindab Lada Cars of Canada Inc. Selles vene autos võib juht valida kahe kütteaine vahel ja see seadeldis teeb auto $1000 võrra kallimaks. Uus mudel tuleb müügile veebruaris. Propaani tõttu olevat kütte-kokkuhoidu 20—50%. Propaan on puhtalt põlev gaas, pikendab mootori iga ja vähendab korrastuskulusid ega reosta õhku. ....

Kanadas on Ford Motor Co. of Canada valmistanud samasuguseid mudeleid, varustades oma Granada ja Cougari ainult propaani küttele. Kuid need autod maksavad kahekordse Lada hinna. Kanada valitsus pakub $400 maksuvaba preemiat igale, kes ostab ja sõidab ainuüksi propaaniküttega. Teised Ameerika autotööstused pole sel alal midagi seni teinud. Ka Lada tegevat katseid selle riikliku preemia õiguse alla pääsemiseks, mis tekitaks naeruväärse olukorra, et Kanada valitsus toetaks igat Lada ostjat riikliku preemiasummaga!

Kuid suurema tagasilöögi omamaistele autodele annab nende hind. Venelastel on madalate töötasude juures kerge teha dumpingut. Kui USA autotöölised on praegu nõus mõnel määral oma lisateenistuse arvel autohindu alandama, siis Kanadas seda mõtet ei arvestata, vaid nõutakse veel kõrget palgalisa ja lõigatakse oksa, kus on nende kõrge töötasuga töökoht.

Siinsete maade autode vastu puudub ostjaskonna usaldus. Autode töökvaliteet on sageli madal ja tagasikutsumised tohutu suured. Need põhjused kahandavad ostuhuvi. Suurimaks tõkkeks importautode vastu oleks töökvaliteedi parandamine ja töötasude hoidmine sellisel tasemel, et tooted oleksid teiste maade autodega võistlusvõimelised.

HA

Ehatare puhkekodu alustas tegevust

Oluline vahe puhkekodu ja põetamiskodu vahel, selgitab Ehatare tervislik juhataja dr. Jaan Roos

Pärast mõnepäevast viivitust, mis osutus vajalikuks viimistlustööde tõttu, algas reedel, 8. jaanuaril sissekolimine Ehatare puhkekodusse. Esimesel päeval kolis sisse umbes üks kolmandik registreeritud elanikest ning järgneval nädalalõpul saabus enamus ülejäänuist. Teatav osa huvilistest on end asetanud ootejärjekorda, soovides siis sisse tulla, kui isiklik või perekondlik olukord selle vajalikuks teeb.

Ehatare tervishoidlikuks juhatajaks on dr. Jaan Roos, kes esitatud küsimusele: „Millised on Teie kohustused ja mured Ehatares?" vastab, et neid on mõlemaid terve rida. Ehatare arsti vastuvõtuaeg antud vestlusel, ta teeb siiski selgeks, et tema ei ole isiklikult Ehatare arst. Selleks on ikka iga elaniku oma perekonnaarst nagu tal oli enne sissekolimist. Tema töö on erinev ja suunatud just lünkade täitmisele, hügieeni ja kiirabi õigele korraldusele, samuti toitlustusele, isetegevusele ja personali väljaõppele. Peale selle on veel tihe koostöö õdede osakonnaga ning farmatseudilise ja laboratooriumiproovide tegevuse järelvalve.

Uues asutuses on alguses nende kõikide süsteemide valimise ja ülesseadmisega palju tegemist.

Nüüd hakkavad osakonnad juba ise tegutsema ja tal on vaja hoolitseda, et üldsuunad jääksid õigeiks ja tuleb katsuda lahendada ettetulevaid probleeme nii rahuldavalt kui võimalik elanikkude kasuks.

Kuna Ehatare on altlinnast vägagi kaugel, siis on küsimuseks, mis võib juhtuda sel korral, kui uus elanik on liiga kaugel oma endisest perekonnaarstist. Sellele vastab dr. Roos, et siis tuleb võtta kontakt endise arstiga, paludes kokkuvõtet abivajaja terviszhurnaalist ja katsuda sobitada patsient kellegi teise sobiva eesti arstiga. Üleminekuperioodil on dr. Roos ise teinud seda, mis on olnud koheselt vajalik.

Enne Ehatarre registreerimist oli mitmesuguseid eriarvamusi selles, et millises tervislikus olukorras peab inimene olema, kui nõrk või haige, kui teda Ehataresse vastu võetakse. Sellele vastab dr. Roos, et paljudel tundub olevat valearusaamine Ehatare funktsioonist. Ehatare on puhkekodu ja mitte põetamiskodu, ka mitte nn. „pikendatud hoolekande" kodu. Ingliskeeles on need terminid väga täpselt defineeritud ja need on vastavalt „residential care", nagu Ehatares, ning „nursing home" ja „extended care", mida Ehatare ei ole.

Vahe seisab selles, et puhkekodus elanikud on põhiliselt ise võimelised oma igapäevaste talituste eest hoolitsema, nagu riietuma, pesema, söömas käima või vajavad ainult vahete-vahel väga minimaalset abi sellise tegevuse juures.

Samuti ei vajata voodiravi ja kuigi unustamine ja eksimine on vanemas eas arusaadavad, on need Ehatares võimalikud nii kaua, kui need ei ole äärmuslikud ja ülikoormavad Ehatare vähesele õepersonalile. Segav käitumine on ka mõnikord probleemiks ja kui see on pidev ning markantne, ei ole Ehatare staabil võimalusi sellega rahuldavalt tegeleda ilma, et see muutuks koormavaks kaaselanikele. Teiselt poolt on aga ratastoolid ja halvatused tervisriketena aktsepteeritavad nii kaua, kui on võimalusi selliste probleemidega kaasmaalasi alumisele korrusele asetada.

Ta seletabki edasi, et kõik korrused ei ole täpselt samaselt varustatud. Teine ja kolmas on küll, aga esimene korrus on ehitatud ja sisustatud põetamiskodu määruste järgi, isegi kui Ehatarel ei ole valitsuse poolt lubatud põetamiskodu pidada. Põhjuseks on, et pärast sissetulemist võib ikka juhtuda, et mõni ajutiselt jääb haigemaks. Sellist inimest ei tahaks meeleldi Ehatarest kergelt välja saata, kui on võimalik natuke intensiivsema hoolisemisega teda ajutiselt halvast olukorrast üle aidata. Selleks on vaja Ehatare juhatusele jätta õigus tõsise vajaduse korral tube ümber muuta ja nii on see ka kontraktis kirjutatud.

Kas siis on oodata, et Ehatares toimuks haigestumisi, küsime dr. Roosilt, kes vastab, et tõenäoliselt muidugi. Tuleb ju arvestada, et ehatarelaste keskmine vanus on umbes 82 aastat ja selles eas juhtub mõndagi ka paratamatult.

Kuid Ehatare juhtkonnal on ka päris selgesti teada, et hea miljöö, igasuguse füüsilise ja emotsionaalse isolatsiooni vähendamine, deprimeerumise vältimine ja parandamine, samuti vanusekohane huvitav ja stimuleeriv tegevus on ülimalt tähtsad inimese tervena hoidmiseks.

See ei kehti just eriti vanade kohta — see on sama tõsi ka nooremate ja laste suhtes, aga vanadel on üha rohkem kaotusi: sõbrad, füüsilised võimed, nägemine, kuulmine, mälu jne. Sellegäa käivad kaasas sümptoomid, mida vahel saab väga edukalt õige tervise-säilitamise programmiga parandada. Kõik need asjad nõuavad alati aega ja harilikult peab selleks olema ka kannatust.

Kuidas suhtuvad Toronto eesti arstid Ehataresse, sellele vastab dr. Roos, et Ehatare planeerimisel oli tal läbirääkimisi peaaegu kõigi eesti arstidega, kel nüüd on patsiente Ehatares. Palju anti häid nõuandeid, mis on tulnud kasuks. Silmapilgul on tal täpsustavaid arutlusi kõikide arstidega, kel on patsiente või kel võiks olla kontakte Ehataresa, mille kohaselt katsume leida moodust täpse arstivalve korraldamiseks. Need läbirääkimised peaksid andma tulemusi väga peatselt. Dr. Roos tegutseb vahendajana kuni süsteem on käigus ja valvab sellejärele, et keegi üksikisik ei saaks unustatud.

Kas Ehatarel on aga küllalt õepersonali, et kõiki kohuseid võiks korralikult täita, sellele vastab dr. Roos, et on olemas, aga napilt.

Eriti esimene aasta on ju igale ettevõttele rahaliselt kardetav aeg ja nii ka Ehatarele. Kui valitsuse toetust ei ole, tuleb ka väga ettevaatlikult kaaluda palgakõrguse ja tööliste arvu vahekorda.

Nii on ka vähe reserve, et tõelise põetamiskodu hoolekandele lähedale jõuda. Kui elanikud on terved, saab kindlasti hakkama. Kui aga keegi peaks tõsiselt haigeks jääma, et vajaks intensiivsemat õehoolekannet, kui praegu suudetakse anda, on siiski võimalik ise palgata vastavat privaatõde. Ehatarele aga ei ole antud võimalust ei valitsuse ega Canada Mortgage & Housing Corporationi poolt, kes laenu garanteeris, et sellist ekstrahoolekannet Ehatare kulul pakkuda. Privaatõe palkamine võib olla kallis ja kui isiklikke resursse ei ole, tuleb mõne aja pärast üle minna sellekohasesse põetamiskodusse.

Kuidas Ehatarel on korraldatud ravimite andmine ja kes selle eest hoolitseb, selle kohta annab dr. Roos vastuseks, et see on vaba valik, aga Ehatare poolt on tugevasti soovitatud, et õepersonal võiks ravimid välja anda nii nagu arst on kirjutanud. Kogemused teistes kodudes on näidanud, et nii esineb vähem ravimitest tingitud probleeme. Üks vanadekodudele spetsialiseerunud apteek teenindab Ehataret selles suhtes ja sellega kaasub veel terve rida hüvesid, mis väldivad ravimite valesti kasutamise või unustamise. Valik on siiski vaba ja kui keegi tõsiselt soovib ise jatkata ravimite võtmist, on see tema täielik õigus. Kui siis peaks esinema probleeme valesti kasutamise näol, tuleks seda eraldi lahendada.

Mis peaks juhtuma, kui keegi jääb tõsiselt haigeks ja tuleb viia haiglasse, eriti hilistundidel? küsivad mõnedki ja dr. Roos teab vastata,

et kui on kiireloomuline juhtum, kutsutakse ambulants. Kui asi on kergem, kuid siiski nõuab haiglavisiiti, on kaks võimalust.

Esiteks oleks soovitav, et keegi perekonnaliige, tuttav või vabatahtlik viiks ta haiglasse. Kui see ei ole sobiv, on praegu läbirääkimised käimas kohalike taksofirmadega, et vajaduse korral viia patsient hoolikalt lähemasse haiglasse.

Saades teada kogu Ehatare elamise ja olemise süsteemi, on jäänud veel üks küsimus: „Kas peab ikka olema küllalt nõrk, et mõtelda Ehataresse tulemisele? Sellele vastab dr. Roos, et selle tulemisega ja õige aja ootamisega võib ka vahele jääda. Ehatare on ehitatud vanematele inimestele, kes vajavad teataval määral abi toitlustamisega, koos mitmesuguste kultuursete ja füüsiliste vajaduste saamise hõlbustamisega, aga mitte nendele, kes vajavad olulisel määral õeabi oma igapäevases elus. Ehatare on sellega tõeline puhkekodu. Kui aga tervis läheb juba nii äärepeale, et on karta lähemal ajal suurema abi vajamist, sellisele ei oleks Ehatare enam sobiv. Halvavõitu tervisega oleks raskem Ehataresse sisse saada kui sisse jääda, sest valitsuselt abitaotlemise katsete juures on antud võrdlemisi ranged eeskirjad, millisel määral on Ehatarel lubatud abi pakkuda. Seda viimast on ka tähtis nendel kaaluda, kes praegu omal valikul seisavad ootejärjekorras.

Festival-83 Rootsis

Ettevalmistused uueks suurpidustuseks täies hoos

STOKHOLM — Festival-83 on ametlik nimetus üleriigilisele Rootsi „Estole", mis teostub 1983 kevadel. Ettevalmistused on juba täies hoos ja üldpilt on hakanud kujunema. Ürituse senist eeltööd on juhtinud kolmemeheline ettevalmistuskomisjon, kuhu kuuluvad suurte ESTO-80 kogemustega Siim Saare, Sven „Tillu" Hanson ja Kalle Onno.

Pidustuste aeg on nelipühade ajal 1983. Koha suhtes pole veel kindlat otsust tehtud, kuid on olemas kolm alternatiivi: Göteborg, Västerås ja Jonköping. Eeloleval märtsikuul peaks lõplik otsus siiski tehtama, sest muidu pole võimalik ettevalmistusi teistel aladel edasi viia. Koha selgumisel saaksid kohalikud eestlased organiseerimistööks rakenduda.

Korraldava toimkonna eesmärk on soov kaasa tõmmata organisatsioone nii palju kui võimalik, mis võib olla põhjus ka organisatsioonide tegevuse aktiviseerimiseks.

Kava suhtes on seni ainult selle südamik teada,

kus on ettenähtud laulupidu, festival, rongkäik ja rahvapidu, mida Kalle Onno peab „rosinaiks" viimase ESTO-80 programmist.

Üldiselt tahetakse nelja päeva jooksul pakkuda sama palju huvitavat kui Esto-nädalal.

Milles uus üritus eelmisest siiki erineb, on tahe erilise rõhuasetuse panekuks tegevuse korraldamiseks muulastele, kes on eestlastega abielus. Sellekohase tegevuse korraldamiseks kavatsetatakse üürida ruumid, kus võiks pakkuda igasugust kultuurilist ja muud kaupa.

Täpsemalt oma ideedest korraldav toimkond ei taha esialgul veel rääkida, palju otsi on veel lahtised,

aga eesmärk on kindel ja see on stimuleeriva rahvustundesüsti andmine Rootsis asuvaile eestlasile.

Teel Austraalia Eesti Päevadele

SAN FRANCISCO — Jõulu esimesel pühal viibis siin Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu esimees Lembit Savi koos abikaasa Marju ja poegadega Andres ning Erik. Lennukit Austraalia suunas tuli oodata 8 tundi, millist aega kasutati Arno Bender'i perekonna külastamiseks S.F. eeslinnas San Carloses. Savidel avanes võimalus näha ETV videofilmi Seattle Eesti Päevadest, milline äsja valminud, ega ole veel esietendust üleelanud. Külaliste arvamus oli, et nüüd lendame XV Läänerranniku Eesti Päevadelt Austraalia Eesti Päevadele ja selle reisiga oleme näinud mõlemaid.

Lembit Savi perekonnaga jäi Austraaliasse 6. jaanuarini, külastades seal mitmeid eestlaste keskusi.

Balti mälestuskivi

Karlsruhe Saksa-Balti Ühingu Eestist pärit esimees Hesse püstitas oma krundile Lenzkirch-Kappelis (Schwarzwaldis) Balti mälestuskivi. Sisseõnnistamiseks sõitis kohale mitu bussitäit rahvast. Eestimaa, Kuramaa ja Liivimaa lippude all kõnelesid kohalik vaimulik, vallavanem ja Baden-Württembergi saksa-baltlaste esimees. Peale lühikese kontserdi Neustadti linna puhkpilliorkestrilt pakuti külalistele rikkalikult pirukaid ja vahuveini. Lenzkirc-Kappel on tuntud suvituskoht.

101-aastane eestlane Saksamaal

Saksa liiduvabariigi pealinnas Bonnis asuv eestlane Arthur Pajo sai 6. jaanuaril 1982 101-aastaseks, teatab ajakiri „Mitteilungen aus baltischem Leben". Arthur Pajo on meremees, kes veel purjelaevadel maailma mered ja ookeanid läbi sõitnud.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$45.—	$55.—
Poolaastas	$24.—	$29.—
Veerandaastas	$13.—	$15.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$49.—	+ $39.—	$44.—
poolaastas	$26.—	+ $19.50	$22.—
veerandaastas	$14.—	+ $ 9.25	$11.—

LENNUPOSTIGA aastas $49.—, poolaastas $26 ja veerandaastas $14.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

.....

OOTAMATULT UINUS IGAVIKKU MINU KALLIS ABIKAASA

HARRY JÜRGENSON

Sündinud 17. juulil 1912 Eestis
Surnud 13. jaanuaril 1982 Torontos

Mälestavad sügavas leinas

ABIKAASA
perekond VIGLA

Puhka rahus!

OOTAMATULT SURMA LÄBI LAHKUNUD
ARMAST PRESIDENTI

HARRY JÜRGENSON'i

mälestab sügavas leinas

H. J. ENGINEERING Ltd. juhtkond

ARMAST SÕPRA

HARRY JÜRGENSON'i

mälestavad leinas

ADELE BRUNHOF
OLEV TRÄSS perega
REINO TRÄSS

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST KAUAAEGSET SÕPRA

HARRY JÜRGENSON'i

mälestavad vaikses leinas

LINDA ja KARL NOVEK
HILDE SIMONLATSER

Puhka rahus!

UNUSTAMATA KALLIST ISA, VENDA JA KAASLAST-SÕPRA

HELMUT RÜKKEL'it

sündinud 17. septembril 1918 Sõmeru-Kohalal
surnud 12. jaanuaril 1982 Torontos

leinavad kurbuses

MATTI
MILDA ja DICKIE Inglismaal
AINO emaga
LORE abikaasaga

Leinateenistuse korraldab Murray E. Newbiggingi matusebüroo Peetri kirikus 15. jaan. kell 7.30 õ.
Ärasaatmine laup., 16. jaan. kell 11 homm. järgneb matusetalitus Mt. Pleasanti krematooriumis.

ARMAST, HEAD SÕPRA

HARRY JÜRGENSON'i

mälestavad leinas

ARVO ja EMILIE VOOGLAID

SURMA LÄBI LAHKUNUD

ELFRIEDE RIKO't

sündinud 30. oktoobril 1912 Tallinnas
surnud 16. jaanuaril 1982 Tallinnas

mälestavad leinas

vend HELMUTH perekonnaga Torontos
tütar KRISTA sugulastega Eestis

Puhka rahus!

SÜDAMLIK KAASTUNNE MARELE TEMA MEHE

HARRY JÜRGENSON'i

surma puhul

OLGA ja EVALD

ARMAST SÕPRA

HARRY JÜRGENSON'i

mälestavad sügavas leinas

KARL, LILIAN ja HILLAR RANDLAID

ARMAST

LORETTE VANASELJA't

Vaat hauast läbi hiilgavad,
me eluasemed.

JOHANNES METSALL ja
TÜTAR abikaasaga USA-s
ELMAR METSALO perekonnaga
JOHAN ja HELJU BAYER

KIRIKUD

E.E.L.K. PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1.
Õp. O. Puhm (pikemal puhkusel)
Hooldaja õpetaja Udo Petersoo
Organist dr. Roman Toi

24. jaan. JUMALATEENISTUS kell 11, teenib pastor A. Taul. Laulab Vana-Andrese kog. segakoor. P. Tammearu juhtimisel. Leerieelsed. Inglise kog. teenistus kell 9.30, pastor E. Hahn.

31. jaan. JUMALATEENISTUS kell 11, teenib piiskop K. Raudsepp.

Inglise teenistus kell 9.30, pastor R. Hutchison.

31. jaan. kell 4 p.l. Lembit Avessoni orelikontsert.

Igal pühap., piiblitund kell 10 ja pühapäevakool kell 11.

Pastor U. Petersoo kõnetunnid tel. 624-6128 esmasp. ja neljap., kell 7—9.

Kantseleitunnid teisp. kell 6—8 ja neljap. 2—4. Kiriku tel. 483-5847.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 24. jaanuaril kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL, kell 11.00 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb Tiit Niilo, K. Raid cellol.

Kell 6.00 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, Tiit Niilo j.t. solist S. Medri.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Pühap., 24. jaan. JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Kõneleb jutl. E. Kiil New York'ist, laulu-ettekandeid.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 2L4
Tel. 477-6248

Laup., 23. jaan. kell 7 õ. EVANGEELIUMI KUULUTUS, kõneleb Evald Kiil, lauluettekandeid.

Pühap., 24. jaan. kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS, kõneleb Evald Kiil, solist Raul Pumber.

(Buss Eesti Kodust kell 1.15).

Teisip., 26. jaan. kell 7.30 õ. EVANGEELIUMI KUULUTUS, kõneleb Evald Kiil, duett.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 24. jaan. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

Pühap., 31. jaan. JUMALATEENISTUS kell 11 homm.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

OMA KALLIST ABIKAASAT JA EMA

MARTHA ALAOTS'a

sündinud 13. mail 1900 Eestis
surnud 13. jaanuaril 1982 Vancouveris

mälestavad sügavas leinas

abikaasa MARTIN
ja tütar MAIA
ÕED ja SUGULASED Kodumaal

ARMAST

MARTHA ALAOTS'a

mälestavad kurbuses

ERNA LAANEMÄE
MART LAANEMÄE
VALJA LEPIK
LYDIA RATNIK
perekond ROMMAN
AKSI TIIDO
IDA TUULIT
LYDIA TUULIT

ARMAST EMA, VANAEMA, VANA-VANAEMA JA VANA-VANA-VANAEMA

ELLE WIIKMAA'd

sündinud 16. märtsil 1887 Tallinnas
surnud 17. jaanuaril 1982 Mississaugas

leinavad

tütred ja kasutütar:
REGINA TOMSON perega
LEIDA MARKS perega
KARIN TÄHISTE perega
ILSE MADISSON perega Stokholmis

„Armastus ei hävi ilmaski!"

ARMSAT

MARTHA ALAOTS'a

surnud 13. jaanuaril 1982 Vancouveris

mälestavad leinas

TONY ja TED CHODOS
ERIKA ja PEETER EINPAUL
ÕIE ja JAANUS HALL
EEVI ja RAFFI MOKS
ESTER ja BRUNO TREILMAN

Armast sugulast

HELMUT RÜKKEL'it

mälestavad

HULDA LANG
AINO ja GUNNAR MITT

Armast vilistlast

VILLIBALD RAUD'a

sündinud 3. oktoobril 1898 Äksis
surnud 16. jaanuaril 1982 Chicagos

mälestab kurbuses

KORPORATSIOON VIRONIA

Puhka rahus

HELMUT

Mälestab

AINO TORK

Armast sõpra ja kaastöölist

HARRY JÜRGENSON'i

mälestab leinas

GENERAL COMMINUTION INC.
KAASTÖÖLISTE PERE

Kallist venda ja onu

ANTS SIRK'u

surnud 7. jaanuaril 1982 Tartus

mälestavad valusas leinas

õde LEIDA
õde VALVE
õde ELLI abikaasaga
õde FRIIDA abikaasaga
JÜRI perekonnaga

Mälestame armast

ELLE WIIKMAA'd

ja avaldame kaastunnet KARIN'ile, LEIDA'le ja REGINA'le perekondadega

SERGIUS LAANISTE perekonnaga
LISANNE VAHER

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ☻ 489-3302

Siberi suurim sild

Soomlased said jõuluks Siberist salajasi teid kaudu kirjatervituse, mis oli adresseeritud Soome ja Kanada-Ameerika soomlastest kristlasile. Andmaks mõnesugust iseloomustavat pilti Siberi elust, on alljärgnev lühike kokkuvõte Toronto soomlaste ajalehes „Vapaa Sana" avaldatud kirjutisest „Siberi suurim sild".

„Armsad usuvennad ja õed. Me ehitame usu silda idast läände. Issanda Jeesuse noorsugu siin Ida-Siberis saadab teile südamesoojemaid tervitusi ja tänu teie jõulukirja eest. Oleme sügavalt tänulikud teie palvete eest ja et mäletate meid siin alalise lume ja pakase maal.

Meid on üle 4 miljoni kristlast siin. Jõulu ajal tõstame oma silmad ja oma südamed kiitmaks oma Issandat Jeesust Kristust.

Siin Siberi pakase keskel surub häda meid Lunastajale lähedale. Usk muutub nägemuseks, mida ateistlik maailm ei suuda mõista.

Jõulu ajal kogeme ühendust pühadega jutlustaja ja Sõna vahendusel. See on sama seal USA-s ja järvede maal Soomes. Õndsate küünlavalgused kodudes ja kirikuis kutsuvad kõiki maailma lapsi kogema omavahelist kokkukuuluvust.

Murelikkusest värisevat karja kogutakse siin ususillla abil Issanda meeldiva kutsega: „Tulge minu juurde raske töö tegijad, mina tahan teile rahu anda!"

Kutse vastuvõtjad on ahistuse keskel, nad on vääritimõistetud, allasurutud ja eluvõitlusest väsinud. Neile ja meile, kõigile eluvõitlusest väsinuile antakse uus lootus: „Ärge kartke, usukuge ainult!"

See kes on Päästja, ja kel on võim tegutseda, on kõigi õndsust igatsejate Vabastaja. Tema kingib usku, et näha läbi kitsaste aegade ja inimlike nõrkuste, kuivatades kõigi pisarad. Elurutus see tõelisus jääb kergesti märkamata ja ateistidele on see sulgunud kogunisti.

Kuigi paljud meie hulgas on surnud märtritena, ei alistu me kergesti, sest Jumala taevavalgus annab meile usku ja lootust. Meil on tulevik ja lootus.

Saadame teile USA ja Soome kristlased väikese naeratava jõululapse sünnipäevatervituse. Selle jõulukirja abil ulatame soojima käesurve teile."

Noorte Siberi ristitute nimel kirjutanud Valjam 8 ja Boris L.

Piiskop Karl Raudsepp jutlustas Lõuna-Floridas

Jõuluõhtu jumalateenistusele, mis peeti Christ Lutheran Churchi kirikus Ft. Lauderdale' is, oli arvukalt kogunenud eestlasi nii kohapealt kui ka Kanadast. Jumalateenistuse pidas piiskop Karl Raudsepp Kanadast. Jumalateenistust kaunistasid sopran Anadie Allik ja trompetil August Liivoja, Erich Allik saatis organistina.

Uusaasta jumalateenistus toimus armulauaga samas kirikus 1. jaanuaril. Piiskop Raudsepp õnnistas ametisse uue täiendatud nõukogu. Anadie Allik koos Salme Vilbasega esinesid duetis. Samuti kaunistas jumalateenistust August Liivoja oma trompeti mänguga.

Järgnes koosviibimine kirikusaalis koguduse daamide poolt korraldatud kohvilauas. Sellele koosviibimisele oli tulnud külalisi Vancouverist ja isegi Venezuelast abielupaar Tatarid ja Oravad.

Piiskop Raudsepp koos abikaasa Elleniga veetsid oma puhkuse koguduse abiesimehe Paul Kauri kodus.

P.K.

Leinateateid

Tallinnas suri 16. novembril Tallinna Polütehnilise Instituudi dotsent Eerik Hansen, meie tuntud kirjaniku A.H. Tammsaare teine poeg, sündinud 17. novembril 1928 Tallinnas.

Tallinnas suri 5. novembril Tallinna Keskraamatukogu juhataja ja üldtuntud kultuuritegelane Aleksander Sibul, sündinud 4. novembril 1884 Tartumaal.

Tallinnas suri 6. novembril Tartu Kunstikooli direktor Linda Viilip, sündinud 16. aprillil 1927 Taevere vallas, Viljandimaal.

Uppsalas suri 9. novembril helilooja Priit Ardna, sündinud 23. novembril 1892.

Eramajas soodsatel tingimustel üürida 2 TUBA, SISUSTATUD KÖÖK ja VANNITUBA
Islingtoni allmaa-raudteejaama lähedal. Pensionärid eelistatud
Tel. 231-2181

Prof. E. Ilus suri Tartus

Tartus suri 3. dets. õigusteaduse doktor, Tartu Ülikooli tsiviilõiguse ja protsessi professor Elmar Ilus, 83 a. vana, pärit Hallistest. Ta kaitses doktori väitekirja a. 1939, mille järele nimetati õigusteaduskonna professoriks. Vene okupatsiooni ajal jatkas ta tööd õppejõuna 1950—1956, millele järgnes vaheaeg mingil põhjusel, ja siis jälle töö õppejõuna 1962—1969, mil ta pensioneerus. Nagu märkis ta poeg, kes kord viibis läänes, pole temale võimaldatud millegipärast pensioni võimalikul määral. Omal ajal kuulus E. Ilus EÜS-i liikmeskonda.

SPORT

Spordimärkmeid

Kanada võitis eneselegi üllatuseks Kanadas ja USA-s peetud noorte, alla 20-aastaste hokivõistluse. Kanadal ei olnud ühtki kaotust, aga võit otsustati alles viimase mänguga Tshehhi vastu, kellega mängiti viiki. Kanada punktide arv oli 13, tshehhidel 11 ja hõbemedal, pronksmedalile tulnud soomlastel 10 punkti. Kanada mäng N. Liiduga andis kanadalastele puhta 7:0 vahekorra.

☆

Rahvusvaheline Kergejõustikuliit (IAAF) karistas võistlemiskeeluga Rootsi lühimaade jooksjat Linda Haglundi, ameerika kettaheitjat Ben Plucknetti ja Austraalia kuulitõukajat Gael Mulhalli. Kahele viimasele määrati keeld 18 kuuks, rootslanna süüasi pole veel lõplikult selgunud. Kõiki süüdistati kiiresti jõuduandvate droogide kasutamises.

☆

IAAF (Rahvusvaheline Kergejõustikuliit) kinnitas Roomas peetud koosolekul möödunud aastal tehtud uued maailmarekordid, mida oli kokku 8. Sebastin Coe kaotas sajandiku oma 800 m maailmarekordist, kui ta aeg vähendati 1.41,73-le. Peasekretär John Holt seletas, et ametlik aeg oli 1.41,724 ja seda tuli eeskirjade kohaselt ümardada. Ka ei tulnud kinnitamisele venelase Konstantin Volkovi teivashüppe tulemus, kuna määruste kohaselt ei kuulu rekordite arvestamise alla demonstratsiooni võistluste tulemused. Esialgul jäid kinnitamata ka veel Henry Rono 5000 m rekord 13.06,2. ja Vladimir Poljakovi teivashüppetulemus 5.81, mille kohta oodatakse lisainformatsiooni.

Lisaks varemnimetatule kinnitati järgmised rekordid: inglase Sebastin Coe miili tulemus 3.47,33, ameeriklase Renaldo Nehemiah 110 m tõkkejooksu tulemus 12,98, prantslase Thierry Vigneroni teivashüpe 5.80, jaapanlase Toshiko Seko 25 km jooks 1.13.55,8 ja sama jooksja 30 km tulemus 1.29.19,8.

Naiste odaviskerekord, mille saavutas bulgaarlanna Antoaneta Todorova on nüüd 71.88 ja venelanna Ludmila Veselkova miili jooks 4.20,39.

☆

Tuntud dirigent Herbert von Karajan on ka innukas purjesportlane. Sardiinias peetud regatil sai tema poolt juhitav jaht esikoha.

Rahvusvahelise Võrkpalliliidu otsusel hakatakse maailma karikale mängima iga 4 aasta tagant, kusjuures alaliseks võistluspaigaks saab Jaapan. 1982. a. maailmameistrivõistlused toimuvad Peruus, kus mängivad naised ja Argentiinas mehed. 1986. aastast alates hakatakse maailmameistrivõistlusi pidama kahes grupis. FIVB otsustas muuta õhu rõhku pallis, senise lubatud 0,48—0,52 atmosfääri asemel on tänavu aasta algusest peale lubatud 0,40—0.45. Õhu rõhu vähendamine aeglustab palli lendu, mis hõlbustab kaitsjate tegevust. FIVB teatas veel, et hakatakse korraldama katsemänge, et anda hinnang ettepanekuile lubada serveerida mis tahes kohast piirjoone taga väljaku kogu ulatuses.

Toimetusele saadetud kirjandus

LÄÄNEKAARE POSTIPOISS nr. 4(106) — 1981. Sisus: A. Tiitus „Saaremaa kirik", „Tegevuskava käesoleval ja järgneval aastal", V. Johanson „Uueks aastaks" (Eesti Liit Kanadas juhatuse tervitus), E. Lepnurm „Uue aasta lävel", E. Lepnurm „Balti Vabadusliit", A. Rehtlane „Dr. med. Georg Olaf Martinõff in memoriam", T. Tanner „Olev Siinmaa 1881—1981", L. Suurkask „Eesti Pensionäride Ühingu teated", E. Kibuvits „Konstantin Rannaoja 65 aastane", L. Suurkask „Magda Krugi juubelisünnipäev", A. Rehtlane „Kunstlikud magusained", L.S. „Mõistlikke mõtteid kunstist", A.R. „Pliiatsi probleem 1990-dal aastal", lühemaid teateid ja kuulutusi, pikk-pikk-pühade ja uueaasta soovide andjate nimekiri, mille kogumise eest avaldatakse tänu Luise Kibuvitsale. Ühtlasi kuulutatakse välja Lääneranniku XVI Eesti Päevade embleemi kavandi võistlus.

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN nr. 165 — 1981. Sisus: U. Plank „Sest me nägime tema tähte", Liili-Anne Parlo „Jõuluööl", T.E. „Baltimore Eesti Laulumeeste 30. aastapäeva ball", E. Tammearu „Tervitus lauluvendadele", T.E. „Baltimore Eesti Seltsi kultuuriõhtu — Priit Vesilind ja „Tänane Eesti 1980", Lehekülg noortele, kus noored ise kirjutavad, T.E. „E.Ü.S. Kultuuriõhtu: Ivar Ivask", pühadetervitused ja palju lühemaid teateid selle väga aktiivse eesti rahvusgrupi tegevusest.

USK JA ELU nr. 3(34) — 1981. Eesti Apostlik-Õigeusu kiriku väljaanne. Uues numbris kirjutavad: N. Hindo „Neitsi Maria kaitsmise pühaks", „Meie ülemkarjaseid meenutades: Usukannataja-märter Platon", K. Ustav „Metropoliit Aleksanderile 80. sünnipäevaks", Lydia Trett „Kuuldud, nähtud, kogetud", „Jüri, Ravenna piiskop", Raissa Kõvamees „Jumalaga, kodu!", „Küsimusi ja vastuseid: Ühislaul Eesti Apostlik-Õigeusu kirikus", K. Liik „Issandamuutmise kirik — Esimene ristiusu tempel Tallinnas", D. Papp „1600 aastat Nikaia-Konstantinoopoli usutunnistust", V. Velleso „Evangeelne kristlus ja ortodoksi kirik". Koguduste uudiseid Austraaliast, Göteborgist, Inglismaalt, Stokholmist, mälestuskirjutisi, sinodi otsused, aruanded ja toimetuse teated.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

RISTSÕNA Nr. 1087

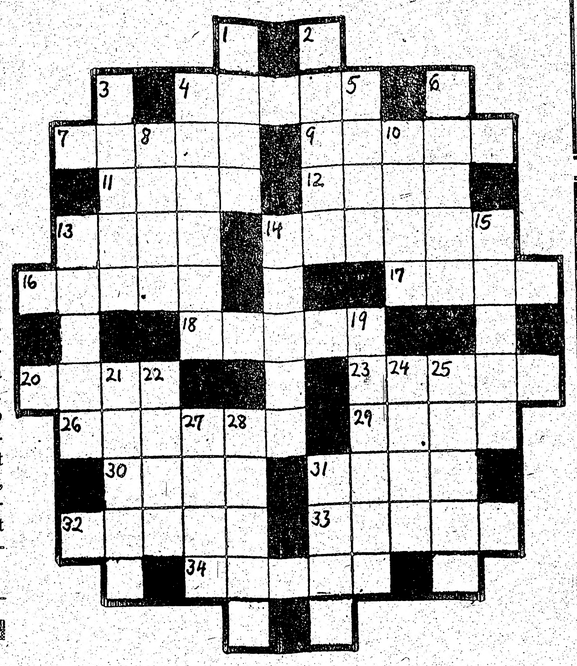

Põikread: 4. Ärkvel olev, 7. Naiskuju Vanas Testamendis, 9. Koht kirikus, 11. Vaestemaja, 12. Avameelne, 13. Jooginõu, 14. Laeva- või lennuõnnetus, 16. Linn Eestis, 17. Eesti luuletaja, 18. Üksikettekanne, 20. Leivapätsike, 23. Endine eesti ajakiri, 26. Keskaja sõjamees, 29. Kiriklik õpetus noortele, 30. Rool, 31. Rooma keiser I sajandil, 32. . . . nuhtlus — raskeim karistus, 33. Rõngassaar, 34. Talenti.

Püstread: 1. Putukas, 2. Ilutaim, 3. Tööriist, 4. Planeet päikesesüsteemis, 5. Linn Eestis, 6. Kaebamine, kurtmine, 8. Mehenimi, 10. Hoone maal, 13. Juukselokk, 14. Sama, mis la-minoor, 15. Skandinaavia naisenimi, 19. Munaroog, 21. Kütteaine, 22. Kehakuju moonutis, 24. Omaaegne lennuühing Eestis, 25. Kohanimi Tartumaal, 27. Pehme, 28. Teistest erinev, 31. Olevat terviseks.

RISTSÕNA Nr. 1086 LAHENDUS

Põikread: 1. Oks, 4. Sügis, 7. Aku, 10. Reis, 11. Õlak, 12. Urn, 13. Aasia, 16. Anu, 17. Genf, 18. Pung, 19. Eel, 20. Omega, 23. Ges, 25. Mm, 26. Ora, 27. Arg, 28. Ka, 29. Beé, 31. Indla, 33. Oad, 34. Emis, 35. Aspe, 36. Ala, 37. Marat, 40. Alk, 42. Anne, 43. Tanu, 44. Med, 45. Neeme, 46. Les.

Püstread: 1. Oru, 2. Kergemeelne, 3. Sinel, 5. Üha, 6. Ivi, 7. Alang, 8. Kangekaelne, 9. Uku, 13. Aforism, 14. Soe, 15. Aparaat, 19. Emb, 21. Man, 22. Gal, 24. Sad, 30. Emand, 32. Der, 33. Opaal, 36 Aam, 38. Ase, 39. Arm, 41. Kus.

ILMUS

Oskar Lutsu KEVADE I

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja kooliõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.

HIND $6.00 — postiteel $6.50

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuväärne. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 senti

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

ARVO MÄGI

EESTI RAHVA AJARAAMAT

Eesti Päevalehe kirjastus Stokholmis 1979. 256 lk.

Kaas, 20 illustratsiooni ja lay-out Otto Pajult, 17 kaarti Eesti ajaloo eriaegadest autori visandite järgi joonistanud Vello Kallas.

Raamat sisaldab kroonika kujul (aasta-aastalt) eesti rahva ajalugu selle algusest tänapäevani koos tähtsamate sündmustega maailma ajaloost, eriti seikadest, mis on mõjustanud eesti ajalugu. Teos kirjeldab eesti rahva ajaloo põhijooni, sündmuste esitamise kõrval kommenteerib autor olukordi, teeb järeldusi ja oletusi. Eriti sobiv noortele kinketeoseks.

Hind $26.— pluss $1.00 saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS:

FRED LIMBERG

ISAMAA EEST

Eesti Vabariigi sõjajõudude organisatsioon ja juhtkond.

Lugeja leiab sellest raamatust 1028 nime, keda lugedes tekkib küsimus: kuhu nad on jäänud? Kuigi mõni neist on oma meiste teekonna lõpetanud läänes, on enamus hävinenud koos Eesti rüüklku iseseisvusega. Selles raamatus on tuhat meie sõjameestest leidnud sel viisil tagasihoidlikku meenutust.

Hind $18.00 pluss saatekulu 70 centi

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

40.

Oma valvekorral tegi Ville kava järgmise öö eesmärgiks. See oli Petsamo lennuväli. Tal oli seal tuttavaid kohti ja ta tundis täpselt millisest suunast oli parim lennuväljale läheneda ja millisest suunast seda oli hõlbus vaadelda. Matkata ei olnud eriti palju. Nad võisid puhata siin rahus ja alles õhtu pimenedes hakata liikuma. See rahulik olukord tekitas meestes tunde, et nad on peagu turistid, kes hulguvad põhjala tühimaadel ja imestavad looduse ilu.

Lennuväli

Õhtu tulles süttisid majades tuled ja töö hääled vaikisid. Kustki jaama suunast hakkas kuulduma balalaika mängu.

— Heidvad jalgu kõrgele, arvas Ville. — Kas meiegi ei läheks rõõmutsema sõprade juurde, õhutas Ville ja hakkas oma oskust näitama.

— Ära jumala eest ainult kiljata, hirmus Jussi.

— Majaelanike arvele seegi läheks, naeris Ville.

Mehed hakkasid liikuma kui hämarus neid juba kaitses. Ville seletas oma plaane. Lennuvälja lõunapoolsel küljel on kõrge maastik ja sealt leiaks hea vaatluskoha. Sealt oleks ka nähtavus üle kogu lennuvälja otse äärest ääreni. Sinna tuleks katsuda pääseda.

— Alati teeme nii kuidas on parem, ütles Jussi. — Koht peabki selline olema, et kõike on näha, mis väljal sünnib.

— Küll sealt näeb, kinnitas Ville.

Meestel ei olnud mingit kiiret ja sellepärast nad valisid sobiva marsruudi, kus maastik oli kerge liikuda. Nad astusid mööda harvavõitu kasesalu, kus kivid ja lõhangud polnud käimist takistamas.

Kõikjal oli täielik vaikus. Siis tõusis äkki rabakanade parv nende ees õhku häälekalt kraaksudes. Aegajalt kuuldus rebaste haugatusi ja lindude uniseid hääli. Rebaseid näiski selles maastikus olevat rohkesti.

Minek jatkus ja maapind hakkas vähehaaval tõusma. Mida kõrgemale nad tõusid, seda selgemini hakkasid Liinahamari ja Petsamo tuled kumama taevale. Lennuväli jäi nüüd vasakule poole. Matk jätkus üha edasi ja maastik muutus veelgi kõrgemaks. Nüüd hakkasid tuled paistma juba lennuvälja põhjaosast.

— Veel 300 meetrit ja siis hakkame sobivat vaatluspaika vaatama, seletas Ville. — Kaljud on küll lagedad, aga küll me leiame mingisuguse varjumiskoha päevaajaks.

— Katsume vähemalt, ütles Jussi. — Meil peab olema mingisugune kaitsevarjend, et lendurid meid ei märkaks, kui lagedal kaljul lesime.

Hetke pärast nad nägid ees paremal kõrget kaljut. Tumeda siluetina see seisis suurusgusena kui valvepostil seisev sõdur.

— Ronime sinna, ütles Ville. — Sealt võid pildistada päris lennuvälja äärest ääreni. Nähtavust piisab, pole muudkui vaatame ja kuulame.

— See on sinu ülesanne, nõustus Jussi. — Hakkame siis ronima üles.

Kohale jõudes Jussi tõdes, et Ville oli valinud hea koha. Igasse suunda oli suureprane vaade. Aga koht oli päris lage, polnud väiksematki varjavat põõsast või kivilõhangut, milles võinuks valgel ajal end peita. Kui nad raiuksid mõningaid puid kaugemalt ja ehitaksid enestele mingisuguse varjendi, see äratanks kindlasti lennuväljal kahtlust. Lennuväljal märgatakse kindlasti, kui öö jooksul oleks ilmunud kaljule, kus seni polnud mingisugust taimestikku, mõnesuguseid põõsaid. Midagi tuli nüüd leiutada.

Lennuvälja tuled särasid pimeduses. Seal olid paljud valvel oma ülesandeis. Lennuvälja tõusurada oli pime, vähemalt lähemal ajal ei olnud lennukeid oodata. Nii pimedal ajal ei olnud neist meestele ohtu, aga päeval ja valgel ajal oleks olukord erinev.

Jussi võttis mõningaid pilte lennuvälja valgustusest ja selle järel nad otsustasid veel natuke tukkuda enne kui hommik valgeneks päevaks. Nüüd nad võisid mõlemad magada, sest sellel kõrgel vaatluspaigal neid ei saaks keegi hõlpsalt üllatada. Kõigile lisaks väsimus mehi eriti ei vaevanud, mistõttu uni oli erk ja mehed kindlasti ärkaksid varakult, kui keegi katsuks ronida nende juurde.

Uni siiski pettis ja Jussi ärkas alles, kui Ville tonksas teda külge, näidates sõrme suule pannes, et ta püsiks tasa. Hommik oli valgenenud juba päevaks ja päike tõusnud tundra kohale.

— Suitsu lõhna on tunda päris selgesti, sosistas Ville. Vaadates üksisilmi lennuvälja suunas ta ei märganud siiski mitte midagi. Samas Ville näitas oma sõrmega päris kalju jalale. Sealt suits tõusiski. Kaugus oli vaid 60 meetrit ja mehed nägid seal sõdurit kes risu korjas. Kaljul olevad mehed vaatasid hoolikalt sõduri tegevust. Nad arvasid, et sõdur oli ümber lennuvälja liikuv valvepost. Piirivalveüksustesse kuulus üldiselt siseriigis luureteenistuses olevaid üksusi. Aga miks see mees oli üksi? Tavaliselt olid vahipostid kahemehelised. Kas sõdur oli siiski lennuvälja julgestaja, kes liikus otse lennuvälja serval? Kaugemad valvuriterajad on siis kaugemal ja seal liiguvad peamiselt paarispostid? Missugusest suunast sõdur oli tulnud, seda mehed ei osanud sugugi arvestada. Võiks kasvõi laenata sõduri püssigi, see oli hooletult jäetud kivi vastu nõjatuma.

Sõdur ei saanud oma katseist hoolimata tuld korralikult süttima, sest pärast väheaegset katsetamist ta hajutas kogu suitseva lõkkeasemе ja loopis suitsevad risud laiali. Siis ta istus kivile ja hakkas pläru keerama. Saades selle valms võttis sõdur suitseva pläru kätte ja puhus sellele ning sai siis põlema.

Jussi jõudis sõdurit mitmel korral pildistada enne kui see tõusis, võttis oma püssi ja heitis selle hooletult selga. Siis ta hakkas laisalt minema lõuna suunas. Jussi pildistas meest veel seljatagantki.

Lennuväljal oli näha juba tugevat liikumist, seal oli alatud päevase tegevusega. Mehed hakkasid nüüd arutlema oma olukorda. Mis nüüd tuleks teha? Kuigi nende vaatluspaik oli päris lage kalju, neid ei võinud lennuväljalt mitte keegi märgata. Aga kui mõni ringi liikuv valvur kohale sattuks, võis olukord ohtlikuks muutuda. Ühest sõdurist ei olnud veel ohtu siis kui mehed olid valvsad, aga valvuri kadumine võiks põhjustada seda, et piirkonda hakatakse kammima. Suurem oht oli siiski selles, et mõni lendur võiks märgata neid lennuki õhku tõusmisel ja alarmeeriks valvurid. Kui lendur teataks raadioga lennuvälja ülemale, et kaks meest küürutavad kaljul, on mäng lähedal. Paha aimamatagi mehed piiratakse ümber ja põgenemisteed on hetkega suletud. Mingisugune lahendus tuli kohe leida.

Jussi otsustas siiski pildistada esiteks lennuvälja ja ümbruskonna maaalasid. Aeg pildistamiseks oli parim, sest päev oli selge ja päiksepaisteline. Ta asetas kaamera alusele ja keeras teleobjektiivi oma kohale ning kontrollis veel põhjalikult oma aparaati. Siis ta alustas oma tööga. Lennuvälja pildistati põhjalikult ja tehti märkusi meeldejätmiseks. Välja põhjaosas oli suur, mitmekorruseline ehitus mille ümber oli mitmeid väiksemaid ehitusi ja ladusid. Radari-antenn pöörles lennuvälja põhjaosas, teine lennuvälja lõunaosas. Lennuvälja idaserval oli jälle lennukite rivi, mida nad olid näinud juba tulekumatkal. Radari antennid ringlesid pidevalt. Õhuruumi olukorda jälgiti väljal hoolikalt.

Mehed otsustasid nüüd minna lennuväljaku põhjaossa, samasse suunda, kust olid öösel tulnudki. Seal oli näha mõningaid kõrgemaid maastikukohti ja sealt leiaks kindlasti julgestatud pagutee, kui nat sattuksid üllatuse ette.

(Järgneb)

Vanu eesti ravimtaimi

I. Salasoo loeng Metroos ja Kotkajärve Metsaülikoolis

Ravimtaimi on palju rohkem, kui saab katta ühe loenguga. Isegi väikeses Eestis, kus kasvab umbes 40 liiki kõrgemaid eostaimi ja 1700 liiki õistaimi. Raamatus „Eesti NSV ravimtaimed" (J. Tammeorg, O. Kook ja G. Vilbaste, kirjastus „Valgus", Tallinn 1973; 3. trükk) on andmeid 125 liigi ja nende lähedaste sugulaste kohta. Milliseid neist kasutasid vanad eestlased?

Olen rajanud valiku O. Looritsa folkloorikogule „Endis-Eesti eluolu II", millega olin mõnel määral tutvunud aastail 1942—44 ja mida sain nüüd laenata Eesti Arhiivist Austraalias.

Sissejuhatuse lõpuks tahan veel kuulajate tähelepanu juhtida terminoloogiale: eestikeelne sõna „droog", mis leiab rohket kasutamist ravimtaimedesse puutuvas kirjanduses, ei tähenda sama, mis ingliskeelne „drug". Sõnastiku järgi on ta „ravimtooraine". Ravimtaimede kontekstis tähendab ta ravimiks kasutatavat taimeosa, enamasti mõninga ettevalmistusega — näit. kuivatatult ja peenestatult.

KUUSK JA MÄND RAVIMTAIMEDENA

Taimede raviv toime oli vanadele eestlastele teada juba sajandeid, nii väikeste kui ka suurte puude oma, vahepealsetest rääkimata. Suured okaspuud kuusk ja mänd annavad vaiku, mida pandi haavadele paranemise soodustamiseks. Haavadele raputati ka nende õietolmu. Vaik aitas ka mädapaiseid ja mädanevaid haavu parandada. Noortest kasvudest keedeti rohtu tiisikuse ja teiste kopsuhaiguste vastu. Kuuma vesileotist tarvitati ka sissehingamiseks hingamisteede põletiku puhul.

Kuuse- ja männiokkad ja -vaik sisaldavad eeterlikku õli, mida saab eraldada aurdestillatsiooni teel ja mis koosneb peamiselt monoterpeenidest, nende seas süsivesinikud pineen, kamfeen, kareen, limoneen jt., terpenalkoholid ja nende estrid eesotsas bornüülatsetaadiga, samuti seskvitterpeenne süsivesinik kandineen. Vaik on bakteritsiidse toimega. Okkad, eriti noored kasvud sisaldavad peale muu C-vitamiini; nende keedist kasutati Vene sõjaväes Teise maailmasõja ajal skorbuudi ärahoidmiseks.

KADAKAS ON MITMEKÜLGSE RAVIMVÕIMEGA

Kolmas Eestis levinud okaspuu — peale kuuse ja männi — on kadakas. Puu nime väärib ta ehk vähem kui teised kaks, kuid ravimtaimena on ta selle eest tarvitamist leidnud tunduvalt rohkem. Ta kasvab ka vaesel pinnasel, näiteks Lääne-Eesti paepealsetel aladel. Märjamaalt pärineva rahvajutu kohaselt olevat kadakas püha puu, sest kadakamarja otsas on ristimärk, mida Jeesus olevat sinna teinud.

Ravimiks kasutatakse peamiselt kadakamarju, kuigi mõneks otstarbeks leidsid kasutamist ka oksad koos okastega, samuti vaik. Märjamaal õpetati lapsi iga päev 3 kadakamarja ära süüa, siis ei hakkavat ükski haigus külge. Tänapäevalgi on kadakamarjad tunnustatud uriinieritust ja seedimist soodustava vahendina — ehk, nagu vanarahvas ütles (Märjamaal): „Kadakamarju söödi verepuhastamiseks ja seedimise korraldamiseks". Ehk Koerust saadud andmeil: „Kadakamarju tarvitati rohuks siis, kui kusi ei ole korras: see korjab vett ihu seest välja. Marjadest tehti teed või söödi niisamuti, siis hakati ühest peale ja söödi viieteistkümneni ja jälle tagasi. Kadakaokstest tehti ka teed, kui marju ei olnud käepärast." Kadakamarjad takistavat ka mao- ja soolegaaside tekkimist. Kuid kadakamarjateed ei tohi tarvitada neerupõletiku puhul, sest ta võib neere liigselt ärritada.

Kadakaoksi pandi õlle sisse, see pidi hea maitse andma.

Kõik kadaka mainitud osad sisaldavad eeterlikku õli, mille peamised koostisained on monterpeenid, pineen, kamfeen, terpineen, fellandreen jt. ning seskvitserpeen kadineen. Lisaks sisaldavad kadakamarjad veel kollast värvainet juniperiini(mille struktuuri kohta puuduvad andmed, välja arvatud vihje, et ta võib olla tanniini segu ühe või mitme suhkruga), suhkruid, orgaanilisi happeid jne.

Lisaks kasutati ravimina nn. kadakarasva, mille kohta öeldakse: „Kadaka rasv on sülditaoline ollus, kasvab kevadel kadaka alumiste jämedamate okste küljes, pruunkollast värvi, palju seda leida ei ole." Kadakarasva korjati, pandi pudelisse, kork kõvasti kuusevaiguga pealt kinni; läheb seistes rohekashalliks vedelikuks. Seda võeti rinnahaiguse ja läkaköha vastu, samuti raviti sellega kevadel hobuste kõhahaigust.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 8 9-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

VABA EESTLANE

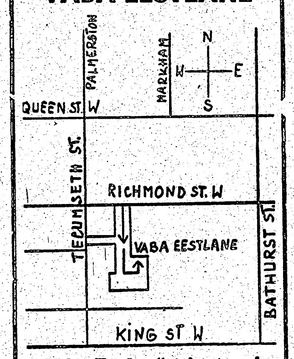

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.25
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

UUDISEID KODUMAALT

Alkoholi probleem nõuab pidevalt võitlusvalmidust. Viimase kümne aasta jooksul on Eestis tabatud ja kõrvaldatud liiklusest üle 60.000 purjus autojuhi, mis teeb aastas 6000 juhti, kes on jäänud joomise läbi ilma juhilubadest. See on toonud palju kahju rahvamajandusele, kuna tarnspordi puuduste tõttu on sageli kogu ühiskond pidanud kannatama. Nüüd on hakatud uurima, et miks ajakirjandus ei tee joomise vastast propagandat, kus tuleks just joomarluse põhjusi väljaselgitada ja noorte kasvatusküsimusi lahendada.

☆

Kohtla-Järve rajoonis kontrolliti karja taastootmise probleeme. Viimastel aastatel on jäänud rajoonis söödavarumise plaanid täitmata, mistõttu noorkari ei saa nii palju sööta, kui on vaja. See aga avaldab mõju loomade arengule, nende tiinestumisele ja hiljem produktiivsusele. Tasakaalustamata söödaratsioonist tingituna on noorloomade juurdekasv madal. Samuti leiti, et ei ole vajalikku korda ka lehmade ja mullikate inna avastamisel ning sellest informeerimisel (ei öelda kellele). Leitud puuduste eest tehti märkusi mitmele vastutaval kohal olijale.

☆

5. detsembril möödus 90 aastat Tallinna Tehnikaülikooli esimese rektori, rahvusvaheliselt tuntud keemiateadlase Paul Kogermanni sünnist. Tallinna Polütehnilise Instituudi peahoones Mustamäel oli sel puhul organiseeritud põlevkivikeemia rajaja elule ja tegevusele pühendatud näitus. Välja oli pandud P. Kogermanni teaduslikke töid mitmes keeles, käsikirju ja tema koostatud õpikuid.

Suureks elamuseks Toronto eestlastele oli detsembri alul helilooja Arvo Pärti külaskäik. Pildil helilooja koos näitlejatar Riina Reinikuga.
Vaba Eestlane

Toronto linn

TÄHELEPANU
EAKAMAD KODUOMANIKUD
TORONTO LINNAS
ON ÕIGUSTATUD SAAMA
$100 TAX CREDIT

Kui teie, teie abikaasa või mõlemad:

- **olete 65-aastased või vanemad 31. märtsil 1982 või enne**
- **saate alates 31. märtsist 1982. a. igakuulist garanteeritud sissetuleku lisandit (Guaranteed Income Supplement),**
- **olete omanud elamiseks kasutatava kinnisvara vähemalt 5 aastat 31. märtsil 1982 ja**
- **elate kinnisvaras, millele on määratud omavalitsuse maksud,**

siis olete välja valitud saama Toronto linnalt 1982. a. tulumaksu hinnaalandust (Tax Credit for Elderly Homeowners)

Kui te olete õigustatud, aga pole saanud sooviavalduse vormi või soovite lähemat informatsiooni, siis helistage City Clerk's Department, tel. 367-7036, täna.

Isegi kui te saite Tax Credit'it möödunud aastal, peate ikkagi uuesti sooviavalduse sisse andma 1982. aastaks.

PIDAGE MEELES, SOOVIAVALDUSED TULEB SISSE ANDA KÕIGE HILJEM 31. MÄRTSIL 1982.

Roy V. Henderson
City Clerk

Kui täiendavad . . .

(Algus lk. 2)

Pööripäevlikuks nimetatud miiting Tallinnas 21. juunil hõlmas Kuuli hinnangul 30.000 kuni 40.000 inimest (lk. 78), aga ta foto osaliselt tühjast platsist (foto 7, lk. 96 järel) ei anna kuidagi lugeda rohkem kui 7000, ja pigemini märksa vähem. Oluline see pole. Mäletan ühte taolist miitingut Tartus. Mu isa marssis rongkäigus, ebatavaliselt süngena. Sama nägu olid teised marssijad. Samuti pealtvaatajad. Punaarmee üksused osalesid rongkäigus. Ainsad meeleheitlikud plaksutused kuuldusid, kui eesti sõjaväe-üksus mööda marssis, pead norus. Kui kord „täiendavad Punaarmee väekoondised" juba Eestis olid, võis 133-liikmeline EKP keda tahes panna marssima, või muidu . . .

„Rahvavalitsuse" moodustamisest 21. juunil kl. 22.15 on autoril öelda vaid üks lause (lk. 81 korratud lk. 86). Hüpiknukuna kargab see välja, täielikult kujunenuna naku Ateena Zeusi peast.

Pingelised telgitagused koosolekud, mis algasid Zhdanovi saabumisel kaks päeva varem ja on üksisasjaliselt kirjeldatud mitte-kommunistlikus allikas, on ilmselt liiga tundelikuks punktiks, et luba osalistki kirjeldust Kuuli poolt.

Kuidas koostas rahvas rahvavalitsuse, ja kummal pool Peipsit see rahvas asus?

Uuest 11-liikmelisest valitsusest peab autor kahte (Tõnis Rotberg ja Boris Sepp) võõraks „töörahva" vennе neid ühe-kandidaadi-valimisi.

Raamatu viimased peatükid kirjeldavad Eesti N. Liitu liidendamise rituaali väliseid vorme ning EKP ümberkujundamist. Nõukogude võimu loosung ei olnud osa kommunistliku valimisbloki platvormist (lk. 135), ent kaks päeva pärast valimisi leiti, et on olemas üldrahvuslik soov saada liidendatud N. Liitu (lk. 140). Uues Riigivolikogus oli kuus liiget, kes olid kuulunud ka eelnevasse koosseisu (lk. 142). Täielikul või osalisel määral oli parempoolsete poolt domineeritud Riigivolikogu sallinud nende vasakpoolsete osavõttu ja panust.

Ajal, mil relvi oli veel laialt eesti politsei ja sõjaväe käes, miks muretseda tsiviil-isikute relvastumise üle, kui tuntakse end nautivat rahva laia poolehoidu?

Isegi juunis moodustet „tööliskaitse" desarmeeriti peatselt (lk. 109) ja uus „Rahva Omakaitse" organiseeriti teisel alusel.

Pärast 21. juunit „Nõukogude armee väeosade viibimine Eestis kaitses uut võimu nii välismaise interventsiooni kui ka sisemise kontrrevolutsiooni katsete eest" (lk. 91). Võõrad kaitsesid uusi haldureid kõigi, ka eestlaste, vastu. Nende väeosade suurust Kuuli ei maini kusagil.

14.—15. juulil viidi läbi valimised. Valimisseaduste mitmete meelevaldsete muutmiste hulgas langetati kandidaatide esitamiskirjal nõutavate allkirjade arv 150-lt 50-le (lk. 134) just nagu käinuks 150 allkirja taotlemine kommunistliku valimisbloki kandidaatidele ülejõu.

Väljaspool seda blokki esitati 78 kandidaati 66-s ringkonnas, milliseid kokku oli 80 (lk. 137). Uued haldurid tühistasid neist 57 kandidatuuri, paarkümmend sunniti loobuma ilma formaalse tühistamiseta, ja üks (Jüri-Rajur Liivak) jäi püsima (lk. 138) ning kuulutati kaotanuks.

Kuuli järeldab oma kokkuvõttes väga õigesti, et võimuhaare ei toimunud parlamentaarsel teel (lk. 185—186). Täiendavad Punaarmee väekoondised saabusid ju ammu enne neid ühe-kandidaadi-valimisi.

Raamatu toimetaja Mario Sica on skaut. Maailmabüroo ülesandel läbi töötanud kõik Baden-Powelli trükised (arvult 34) ja kirjutised ning valinud 500 olulisemat väljavõtet, kaasaarvatud paljud B.P. oma sulejoonised ideede illustreerimiseks.

See raamat on tõeliseks juhiseks ja virgutuseks skaudi-gaidijuhtidele ning teistele noorsootöö huvilistele, näidates teed, et virgutuse teel saavutatakse rohkem kui käskimisega. Iga teadlik skaudi- ja gaidijuht peaks selle väljaandega hoolikalt tutvunema.

Raamat on juba ilmunud inglise, prantsuse ja itaalia keeltes maailma skautluse 75-a. juubeliks. Skautluse Maailmabüroo vastutulekul on raamat kättesaadav ka meie skaudi-gaidijuhtidele ja teistele asjahuvilistele allakirjutanult (630 Long Port Avenue, OCEAN GATE, New Jersey 08740 USA), hinnaga $5.00 koos saatekuludega.

H. Michelson

Rajatakse Lady Baden-Powelli mälestusraamat

Eelseisvate maailma skautluse suurjuubelite esimese sammuna on ilmunud Skautluse Maailmabüroo väljaandel liikumise rajaja Lord Baden-Powelli uus raamat — „Foodsteps of the Founder" (Rajaja jalajäljendid).

Baden-Powelli sünnist täitub 22. veebruaril 1982 125 aastat.

Uues koosseisus polnud ainustki parempoolset, keskerakondlast ega sotsiaaldemokraati, sest neil ei lubatud valimistel võistelda. Demokraatia ja autoritaarsuse vahel hõljuv rahvuslik rezhiim oli asendet võõrsilt pealesurutud halduritega, kellede sallimatuse määr on fashistlik.

Kokkuvõttes sisaldab vaadeldav teos mitmeidki huvitavaid detaile. Üldmuljet nõrgestab tugevasti seik, et autoril on teatavaid raskusi sisemise revolutsiooni eristamisel välis-hõivangust.

Rein Taagepera
„Aja Kiri" nr. 32 (1981)

piirkonda hakatakse kammima. urem oht oli siiski selles, et õni lendur võiks märgata neid nuki õhku tõusmisel ja alarmeriks valvurid. Kui lendur teaks raadioga lennuvälja ülemale, kaks meest küürutavad kaljul, mäng lähedal. Paha aimamata- mehed piiratakse ümber ja põnemisteed on hetkega suletud. ingisugune lahendus tuli kohe da.

Jussi otsustas siiski pildistada teks lennuvälja ja ümbruskonna aalasid. Aeg pildistamiseks oli rim, sest päev oli selge ja päikpaisteline. Ta asetas kaamera usele ja keeras teleobjektiivi oma hale ning kontrollis veel põhjalilt oma aparaati. Siis ta alustas na tööga. Lennuvälja pildistati õhjalikult ja tehti märkusi meelejätmiseks. Välja põhjaosas oli ur, mitmekorruseline ehitus mille mber oli mitmeid väiksemaid ehisi ja ladusid. Radari-antenn õrles lennuvälja põhjaosas, teine nnuvälja lõunaosas. Lennuvälja aserval oli jälle lennukite rivi, ida nad olid näinud juba tulekuatkal. Radari antennid ringlesid devalt. Õhuruumi olukorda jälgiväljal hoolikalt.

Mehed otsustasid nüüd minna nnuväljaku põhjaossa, samasse unda, kust olid öösel tulnudki. eal oli näha mõningaid kõrgeaid maastikukohti ja sealt leiaks ndlasti julgestatud pagutee, kui at sattuksid üllatuse ette.

(Järgneb)

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 19. jaanuaril 1982 — Tuesday, January 19, 1982

Prantsusmaa ehitab Iraakile tuumareaktori

PARIIS — Prantsusmaa tahab ehitada Iraakile uue tuumaenergia reaktori, selle asemele mille Iisrael puruks pommitas. Vahepeal on aga tuumaenergia kasutamisel tehtud suuri edusamme ja uuesti ehitamisele tulev reaktor on tehtud nii, et seda ei saa kunagi kasutada aatomrelvade valmistamiseks. Uues reaktoris kasutatakse madalaklassilist uraaniumi, mis pole sobiv aatompommi tegemiseks.

Poliitiline vägivald Guatemalas

GUATEMALA — 50 inimese laibad, kes olid viidud nende kodudest paar nädalat tagasi relvastatud meeste poolt, leiti Guatemala lääneosas. Kõigil leiti kuulihaavu ja piinamise jälgi. Ründajad põletasid maha 20 maja enne kui nad 60 inimesega põgenesid. Seni pole leitud ühtki jälge ülejäänuist. Poliitiline vägivald, nii vasakult kui ka paremalt, nõuab igal kuul kuni 300 ohvrit.

USA ja N. Liit peavad läbirääkimisi

GENF — USA ja N. Liidu esindajad pidasid nende kaheksanda nõupidamise keskulatusega tuumarakettide piiramiseks Euroopas. Kuigi väga vähest informatsiooni anti nõupidamise käigu üle, selgus et kaks poolt on olnud mitmel korral koos arutlemas kokkuleppe väljavaateid.

Venelased ei suuda vilja vastu võtta!

Kalingradis (end. Königsberg) ootab praegu 23 laeva viljalaadungiga lossimist, kuid venelased ei suuda lossimistöid läbi viia vastavate tehniliste vahendite puudusel. Kuni 27. detsembrini olid viivituskulud tõusnud juba 450.000 dollarile.

Vastu talve sõidavad viljalaevad peamiselt Kalingradi, mis on väheseid Balti mere jäävabu sadamaid. Nõukogude bürokraadid lasksid viljalaevadel sinna koonduda, kuid unustasid et sadama lossimiskapatsiteet pole küllaldane.

Streigid ja demonstratsioonid Itaalias

ROOMA — Kümned tuhanded töölised organiseerisid streike ja demonstratsioone Itaalia lõunaosas, protesteerides suureneva töötuse vastu. „Võitluse päev" oli suunatud peamiselt tööstuse, põllumajanduse ja ärimaailma vastu. Streikidel ega demonstratsioonidel ei olnud siiski mingisugust efekti haiglateenindusē, transpordi ja ühiskondlikel aladel. Itaalia töötus tõusis möödunud asatal kahe miljoni lähedale, neist enamuses vaeses Itaalia lõunaosas. Inflatsioon on lähenenud 20%-le.

Imedega vasakpoolse valitsuse vastu

Nikaraaguas võimul olevad sandanistid on saanud tugevad vastased, kuna opositsioon on võtnud omale relvadeks Jeesuse ja neitsi Maria. Opositsioonileht La Prensa, mis on Nikaragua suurim ajaleht, kirjutab pidevalt esiküljel usulistest imedest, mis ennustavat praegusele valitsusele ja „ateistlikule kommunismile" lõppu. Ajalehe teatel on neitsi Maria kujud mitmel pool maal hakanud higistama ja niiskusest tilkuma. Uhketes autodes ringi sõitvad palverändurid katsuvad seda imet tegevat nestet koguda, mil olevat inimese higi lõhn. Leht räägib veel neitsi Maria valgustatud näo ilmumisest taevale kõrvalises Gaspa külas. Kohale tulnud palverändurid vahtisid taevale kuni „päike muutus roheliseks ja hakkas värisema". Seda peetakse hoiatuseks praegusele valitsusele.

Poola meremehed valivad Kanada

Vancouver on elanud kaasa poola kalurite probleemidele

VANCOUVER (VE) — Viimaste aastate jooksul on 46 Poola laeva kalastanud Beringi meres. 140-mehelise meeskonna vahetamiseks sõidavad laevad Vancouverisse. Spetsiaallennuk toob uue meeskonna Poolast kohale ja viib vana koju. Iga meeskond on paar kuud merel. Kalasaak laaditakse merel üle „vabriklaevadesse", kus kalad kohe soolatakse või konserveeritakse.

Kahe-kolme aasta jooksul on ligi paarsada kalurit vahetamise ajal Kanadasse jäänud. Aga enne sõjaseaduse väljakuulutamist Poolas 12. detsembril ei äratanud nende ärahüppamine palju tähelepanu.

Kui aga kontakt kodumaaga katkes, muutusid kalurid kahel laeval Vancouveri sadamas rahutuks.

Nad olid suuremalt osalt „Solidaarsuse" liikmed, kes räägisid küll streigist, aga see oleks olnud rahvusvahelise seaduse kohaselt mässamine.

Sõjaseaduse tõttu on iga kalalaev ka teoreetiliselt Poola mereväe laev.

Jälle otsustasid mõned kalurid Kanadasse jääda ja siinne poola ühiskond võttis nad oma hoole alla. Iga päevaga aga tuli rohkem mehi laevadelt. Poola ühiskond ja Briti Columbia Federation of Labour palusid neile ööbimiskohti ja said ligi 500 pakkumist.

19. detsembril oli demonstratsioon Poola sõjaseisukorra vastu.

Sellest võtsid osa teiste ikestatud rahvaste, ka eestlaste esindajad. Uus lennukitäis kalureid tuli Poolast kohale. Kohale ilmusid ka konsulaarametnikud.

Poolast tulijate hulgas oli üks mees, keda arvati spioon olevat; ta rääkis head inglise keelt, aga väitis, et ta on ainult Poola valitsuse esindaja. Poola „ametnikud" ja kalurite Vancouveri „agent" olid tihti pahased, et ajalehed ennast kalurite privaatasjadesse segasid. Solidaarsus avas Vancouveris ajutise kontori — ja ikka kasvas ärahüppajate arv.

Poola kalurite jõulu- ja uueaasta vastuvõtmist näidati televisioonis ja kirjeldati ajalehtedes. Mitu uut laeva tulid sisse, vanad sõitsid merele.

Uusaasta päeval nõudis Solidaarsuse esindaja uue demonstratsiooni ajal, et laevad jääksid sadamasse, et mitte toetada Poolas maksvat rezhiimi.

Kuid siis muutus olukord keerukaks. Neli kalurit otsustasid laevale tagasi minna, kus neid võeti ka kohe vastu. Neil olid perekonnad Poolas ja nad olid oma otsuse teinud suure pinge all, kui nad kodumaalt ei olnud midagi kuulnud.

Vancouveri elanikkond reageeris sündmusile suure tähelepanuga.

Mitmed anglosaksi nimega lugejad kirjutasid ajalehtedes ja nõudsid, et ärahüpanud kalurid saadetakse Poolasse tagasi, et nad kanadalastelt nende tööd ära ei võtaks.

Lõpuks pandi kaks laeva oma võlgade maksmatuse pärast aresti alla. Hiljem aga ei teadnud mitte keegi, miks aresti alla panek üldse toimus. Kogu aeg jäi uusi kalureid Kanadasse maha. Külma ilma peale vaatamata sõudsid neli meest kolm kilomeetrit läbi tormise mere Victoriasse, et oma laevadelt päästeda. Olukord on kuni tänaseni veel selgumata.

Neil kalureil, kel on pered kodumaal, oli Kanadasse jäämise otsuse tegemine äärmiselt raske. Nende Kanadasse jäämine aga demonstreeris paljudele teistele, kui võrd ebakindel oli olukord praegu Poolas; kes oma naise ja lapsed, ka ajutiselt, maha jätab, see on teinud raske otsuse, milleks peab olema väga tugev põhjus.

Need väiksed kontaktid Poola rahvaga on Vancouveri inimestele toonud selle maa raske olukorra väga lähedale. Lugu lõpeb alles siis, kui laevad hakkavad sõitma Lõuna-Ameerikasse kalale,

sest Ameerika Ühendriikide valitsus teeb neile Alaska ligidal kalastamiseks takistusi.

Sellega kaotavad kalurid võimaluse ka Kanadasse tulla ja kaob ka põhjus Poola rahva probleemidele kaasa elada.

Poola kalalaevad lahkusid Vancouveri sadamast, kaasas 7 streikivat Solidaarsuse liiget, kes olid öelnud, et nad parem hüppavad ära kui lähevad laevaga tagasi. Kanadalane Tad Kawecki, kes on olnud streikiva Solidaarsuse esindajaks, ütles et need 7 otsustasid siiski lahkuda, et neid ei nähtaks jooksikutena võitluses Poola sõjaseisukorras ja et nad võiksid minna tagasi oma perekondade juurde.

ML

Eesti Majas korraldatud uusaasta vastuvõtul esines kavalises osas Tiina Kiik akordionil. Pildil Ellen Valter tänulilli üle andmas.
Vaba Eestlane

Afgaanidel on vene sõjavange

Kolme nõukogude sõdurit näidati maailmapressile

Hiljuti näitas üks geriljagrupp Afganistanis Zabul-provintsis kolme nõukogude sõdurist sõjavangi maailmapressile.

— Meid hoitakse elus ainult pressile näitamiseks, ütles üks vangidest, 20-aastane Jurij Grigorivitj Povaritsön, hiina, iraani ja ameerika ajakirjanikele, kes geriljalaagrit külastasid. — Pärast lõikavad nad meil kõrid maha.

Tema kaaslane Valerij Didenko oli samal arvamisel. Geriljagrupi juht Zaffaruddin Khan väljendas seda pisut kaudsemalt: — Neid koheldakse islami seaduste järgi.

Kolmas vang Mohammed Kuli, kelle vanemad Turkmenistanis olid moslemid, võib ehk surmanuhtlusest pääseda. Ta õpib agarasti islami.

Kuli ja Povaritsön võeti vangi juunis, mõlemad eri juhtudel, provintsi pealinnas Charikaris, mis asub umbes 64 kilomeetrit Kabulist põhja pool. Seal olevat toimunud ägedad lahingud augustis.

Kolm vangi olid kahvatud, kuid kandsid sooje riideid. Povaritsön kandis veel oma vormi. Aga nende elu on igav.

— Meid äratatakse hommikueineks. Siis läheme jälle magama. Keskpäeval saame jälle süüa ja pärast seda magame jälle. Me tohime päevas ainult viieks minutiks välja jalutama minna, ütles üks vangidest.

Nad veedavad oma päevad väikeses onnis, mis on kaetud usklikest loosungitest. Valvur nõukogude relva kalashnikoviga valvab neid koos koeraga.

Keegi ei soovinud oma vanematele tervitusi saata.

Nad ei tahtnud vanemaid asjata hirmutada ja pealegi olid nad juba enamvähem nõustunud oma saatusega. (EPL)

Eesti leidur rootsi 11 hulgas

STOKHOLM (EPL) — Enne jõulupühi avati Stokholmis Tehnikamuuseumis näitus „Ideest produktini", kus tutvustatakse 11 rootsi silmapaistvama leiduri ideede käiku tööstusliku produktsioonini ja turustamiseni.

Leidureid ja nende ideesid esitatakse piltides ja joonistustes. Kogu näitus on produtseeritud Tehnilise Arenguvalitsuse (Styrelsen för teknisk utveckling, STU) poolt ja on mõeldud leidurivaimu ergutamiseks, mis viimastel aastakümnetel on ilmselt stagneerunud.

Eestlastele äratab näitus erilist tähelepanu selle tõttu, et rootsi eliitleidurite hulka näitusele on võetud ka tuntud eesti leidur Enn Vallak, kelle leiutised terasevalu kokillide probleemide lahendamisel on olnud epohhiloovad. Enn Vallak töötab praegu globaalselt keskusega Genfis ja tal on kümmekond tööstust üle kogu maailma, kaasa arvatud Rootsis Grythyttanis. Seoses näituse ettevalmistamisega viibis Enn Vallak Rootsis.

Näitusel tutvustatakse järgmisi leidureid: Uno Lamm, Carl Göran Heden, Hans Karlsson, Nils Ståhl, Hugo Larsson, Enn Vallak, Eric Rothfjell, Harald Jentzen, Olle Siversson, Carl-Gustaf Derman ja Isac Rosen.

STU koos rootsi leidurite ühinguga on näitusega üheaegselt välja andnud ka raamatu „Från ide till produkt", milles kõik 11 leidurit jutustavad oma ideede sageli konarlisest ja raskest teest lõpliku eduni.

Ka Enn Vallakul, kes põgenikuna saabus ja ei omanud mingeid ressursse, oli suuri raskusi oma idee lansseerimisel. Kuna ta läks vanale tehnoloogilisele alale amatöörina nt. väljaspoolt, siis erialainimesed enamuses keeldusid üldse uskumast, et idee on teostatav. Õnneks leidus ka uskujaid ja ühe rootsi suurpanga kaasabil hakkas idee käima oma võidukäiku.

Iraanis arreteeriti streikivad autotöölised

BEIRUT — Iraani peamine opositsioonigrupp teatas, et üle 2000 streikiva autotehase töölise arreteeriti Teheranis, keda süüdistati sobotaazhis, seitse neist lasti maha. Lisaks hukati veel kolm arsti, kuna nad olid kuulunud Rajavi Mujaddeeni Khalqi geriljagruppi, teadis Pariisis olev Iraani geriljajuht Massoud Rajavi.

Estonia talvine kontsert

Möödunud pühapäeval toimus Walter Hall'is „Estonia" koori kontsert, kus olid kaastegevad „Estonia" koor R. Toi juhatusel, Peetri koguduse lastekoor Margit Viia juhatusel ja Heidi Klamase klaverisaatel, Jaaniku grupp, Estonia koori naisrühmad, Estonia kammerkoor, solist sopran Liina Purje Peeter Tammearu klaverisaatel. Esiettekandes oli Peeter Tammearu koorilaul „Isamaale" ja Ameerika mandril esiettekandes Kaljo Raidi „Tütre tänu". Vaatamata erakordsele pakasele täitsid kontserdikülalised avara saali. (Lähemalt kontserdist meie ajalehe järgmises numbris).

Viljandis avati uus teatrihoone

29. detsembrli avati pidulikkusega Viljandis „Ugala" teatri uus hoone, mis olevat loodud arhitektuuri viimaste saavutuste alusel, süstatud moodsate tehnikavahenditega ja valminud ehitajate pingelise tööga. Teatrihoones on 600 istekohaga saal, kus avamise puhul esitati spetsiaalselt O. Toominga poolt kirjutatud dramatiseering „Rahva sõda" Eduard Vilde romaanide „Mahtra sõda" ja „Prohvet Maltsveti" põhjal.

„Ameerika Hääle" peatoimetaja lahkus

Ameerika Hääle peatoimetaja Bernard Kamenske, 54 a., teatas et ta lahkub ametist, kuna tal on tekkinud valitsusega lahkarvamusi. Ta mainis, et sellest peale kui Reagan asus ametisse, on temal olnud „teravaid argumentatsioone" AH poliitika ja propaganda tugevuse pärast.

„Estonia" orkester tähistas 25. aastapäeva

Möödunud laupäevaõhtul, kui väga tugev pakane Toronto oma hõlma haaras, tähistas „Estonia" orkester Eesti Majas oma 25. aastapäeva sooja ja sõbrliku peoõhtuga, millest üle 250 peolise osa võttis.

Õhtu esimesel poolel oli orkestri kontsertosa, esitades Uno Kooki juhatusel vägagi nauditava kergema zhanrilistest helitöödest koosneva kava. Alustati külaliste tervituseks mõeldud J. Kuru marsiga „Eesti pojad", järgnes F. Halli Kontsertvalss „Tuulte pulmad", mille U. Kook oli seadnud oma orkestrile ja Czibulca parafraas „Armuunelm pärast balli".

Teadustajana tegev „Estonia" orkestri esimees H. Kasenurm tervitas külalisi ja märkis, et orkester on 25 aastat alal hoidnud eesti muusikat, on sageli esinenud eesti üritustel ja andnud iseseisvaid kontserte. Need aastad on olnud töörikkad, kusjuures orkestri juhataja U. Kook on pidanud ise valmistama vajalikud noodid, mida on nüüdseks mahukas kogu.

H. Kasenurm mainis, et orkestri koosseis hakkab vanemaks jääma ja avaldas peokülalistele üleskutse, et nooremad tuleksid ja hakkaksid seda tööd üle võtma,

isad, emad, kel on lapsed koolis muusikat õppimas, paneks neile südamele, et nad „Estonia" töö üle võtaksid. Lõpuks puudutas ta lühidalt orkestri saamislugu T.E. Meeskoori juures erisektsioonina, kus esimeseks esimeheks oli Eduard Taimre. Viimane kutsuti ette ja talle kinnitati nelgiõis rinnale, veidi hiljem dekoreeriti kõik orkestri liikmed samasuguse nelgiõiega.

Esimeseks tervitajaks oli T.E. Meeskoori esimees H. Paara, märkides et „Estonia" on sündinud meeskoori hõlma all 1956, mil E. Taimre ja teised lauluvennad läksid P. Juttuse koju arutamaks kuidas puhkpillimuusikat viljelema hakata meeskoori ridades. Esimesed kokkutulijad olid P. Juttus, A. Kelder, O. Härm, E. Taimre, V. Nõlvak, R. Viinamäe ja J. Ramjalg. Juhatajaks kutsuti A. Kiilaspea, kuid juba järgmisel aastal hakkas maestro U. Kook orkestrit juhatama ja ta on teinud seda järgnevad aastad edukalt ja meeldivalt. U. Kook võttis vastu juhtimise, olles ise ka puhkpillide mees. Nii sega- kui ka meeskoor on saanud orkestrilt abi. Esimene esinemine oli 18. mail 1957 New Yorgis IV Eesti Meeslaulupäeval. Lõpuks ta soovis U. Kookile, H. Kasenurmele ja kogu orkestrile head puhumise jõudu, lootusega, et orkester saab jälle üle 40-liikmeliseks.

T.E. Segakoori esimees A. Kelder, ise ka orkestri asutajaliige ütles, et T.E. Segakooril on heameel, et on orkestrist saanud omale hea sõbra, milleks oli segakoori erakorralisel üldkoosolekul 14. jaan. tehtud otsus,

et „Estonia" orkester valitakse tema 25. aastapäeval T.E. Segakoori sõprusliikmeks, hinnates orkestri kauaaegset panust eesti orkestrimuusika viljelemisel ja arendamisel.

Eriti avaldati tunnustust viljakale ja sõbralikule koostööle T.E. Segakooriga ja sooviti orkestrijuhile ja kogu mängijate perele palju püsivust ning edu ilusa eesti muusika viljelemisel.

Eesti Maja poolt tervitas esimees O. Piil, märkides et just Eesti Majas on toimunud orkestri harjutused ja avaldas lootust, et orkestri töö eesti kultuuri viljelemisel veel kaua kestaks.

Järgnevalt esitas orkester avamängu F. Suppé operetist „Uljad burshid", milles oli hästikoostatud valik üliõpilasviisidest,

edasi U. Kooki seatud helitöö eesti marsiviisidest „Mürtsub trumm", mis pani jalad marsitaktis liikuma kõigil Eesti sõjaväes rivisammu teinud meestel

ja viimaseks Straussi viisidest seatud „Straussiaana" ning O. Merikanto „Suveõhtu", viimastega aga oli aastapäevapidu libisenud üle seltskondlikule poolele. Seda jätkas orkester veel eesti vanatantsumuusika paladega ning andis siis lava üle V. Gustavsoni orkestri tänapäevaseimale rütmidele.

Nalja

Leningrad-Tallinna maantee ehitatakse peatselt ümber. Maantee ühele küljele pannakse soojendusplaadid alla, et kui Ivanid tulevad talvel paljajalu, siis nende varbad ei külmeta ära.

Sündmuste kalender

Laupäeval, 23. jaanuaril kell 7 õ. Toronto Eesti Majas TEVÜ 29. aastapäeva tähistamise peoõhtu.

Pühapäeval, 24. jaanuaril kell 3 p.l. T. Eesti Majas T. Eesti Meeskoori ja T. Soome Meeskoori popkontsert.

Pühapäeval, 31. jaanuaril kell 3 p.l. Tartu Instituudis Liina Liivamägi ja Enn Alfredi loengud valguspiltidega: „Himaalaja", „Tonga ja Samoa".

Laupäeval, 6. veebruaril kell 6 õ. T. Eesti Majas T. Saarlaste Ühingu küünlapäeva-pidu.

Teisipäeval, 16. veebruaril kell 7.30 õ. Tartu Instituudis dr. Leon Tretjakewitschi loeng valguspiltidega: „Palverändurite jalgteel."

Teisipäeval, 23. veebruaril kell 7.30 õ. Tartu Instituudis prof. Rein Kurise loeng valguspiltidega: „Arhitektuur, mis ühendab mateeriat hingega."